

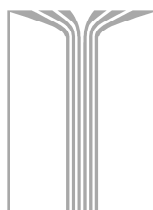
GMINA PAWŁOWICE

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DOTYCZY
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
DLA SOŁECTWA **GOLASOWICE** W GMINIE PAWŁOWICE

OPRACOWANIE:

BIURO ROZWOJU REGIONU SP. Z O.O.
ULICA ŚRODKOWA 5, 40-584 KATOWICE

tel/fax: 032.2052393 , 032.2512912 , tel.: 032.2000952
e-mail: brr@brr.com.pl

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
I. 1.	Przedmiot i cel prognozy	3
I. 2.	Podstawy prawne i merytoryczne prognozy	3
I. 3.	Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu	5
I. 4.	Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami	7
I. 5.	Metodyka	9
II.	Ocena aktualnego stanu środowiska na terenach objętych projektem	11
II. 1.	Budowa geologiczna	11
II. 2.	Złoża kopalin	13
II. 3.	Wody podziemne	13
II. 4.	Rzeźba terenu	14
II. 5.	Gleby	15
II. 6.	Wody powierzchniowe	16
II. 7.	Klimat i stan sanitarny atmosfery	18
II. 8.	Biosfera i krajobraz	19
II. 9.	Klimat akustyczny	21
III.	Główne problemy i cele ochrony środowiska	22
III.1.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie prawnej na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody	22
III.2.	Przewidywane oddziaływania, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na lokalnie występujący system przyrodniczy i sieć powiązań ekologicznych (korytarze ekologiczne, szlaki migracji)	25
III.3.	Potencjalne zmiany środowiska w wyniku braku realizacji projektowanego dokumentu	26
III.4.	Cele ochrony środowiska ustanowione na wyższych szczeblach (międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym), istotne dla projektowanego dokumentu oraz sposoby ich uwzględnienia	27
III.5.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	28

IV.	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko wraz ze stanem środowiska na obszarach objętych oddziaływaniem	29
IV.1.	Warunki zdrowotne i bezpieczeństwo ludności	29
IV.2.	Różnorodność biologiczna oraz zwierzęta i rośliny	33
IV.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	34
IV.4.	Powietrze atmosferyczne	36
IV.5.	Powierzchnia ziemi	36
IV.6.	Krajobraz	37
IV.7.	Klimat	38
IV.8.	Zasoby naturalne	38
IV.9.	Zabytki	39
IV.10.	Dobra materialne	39
IV.11.	Ocena oddziaływań skumulowanych	40
V.	Propozycje rozwiązań alternatywnych oraz mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań	42
VI.	Propozycje przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu	45
VII.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	46

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

MAPA Ocena wpływów ustaleń planu na środowisko – skala 1:5000

I. WPROWADZENIE

I. 1. PRZEDMIOT I CEL PROGNOZY.

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice.

Celem prognozy jest:

- określenie, czy projektowane ustalenia planu miejscowego mogą spowodować pogorszenie stanu środowiska w obszarze opracowania projektu oraz w obszarach wzajemnych oddziaływań, w tym określenie skali pogorszenia stanu środowiska;
- analiza możliwych skumulowanych wpływów wynikających z istniejącego zagospodarowania terenu, planowanego przeznaczenia na podstawie już obowiązujących dokumentów, jak i sposobu użytkowania obszarów przyległych;
- stwierdzenie, czy ustalenia projektu uwzględniają lokalne uwarunkowania środowiska, oraz zaproponowanie rozwiązań alternatywnych, bądź innych zaleceń łagodzących lub kompensujących negatywny wpływ na środowisko, jaki może mieć miejsce w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.

W trakcie prac dokonano wizji terenu oraz przeanalizowano materiały archiwalne i zebrane dla potrzeb tego opracowania, w szczególności uwzględniono informacje zawarte w:

- Prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice (Uchwała Nr XXVII/314/2009 Rady Gminy Pawłowice z dnia 24 listopada 2009 r.), jako podstawowego przyjętego dokumentu powiązanego z projektem aktualnie ocenianego projektu planu miejscowego;
- Opracowaniu ekofizjograficznym dla sołectw Jarząbkowice i Golasowice w gminie Pawłowice (lipiec 2012 r.) wykonanym na potrzeby aktualnie ocenianego projektu planu miejscowego dla sołectwa Golasowice oraz równolegle opracowywanego projektu planu miejscowego dla sołectwa Jarząbkowice.

Dokonano identyfikacji obszarów, których zagospodarowanie może ulec zmianie w następstwie realizacji nowych ustaleń planu oraz możliwe skutki wynikające z realizacji przeznaczenia i zagospodarowania terenu w wyniku wprowadzonych zmian w stosunku do obowiązującego stanu. Przeanalizowano i oceniono wpływ zmian w obrębie obszaru objętego projektem planu oraz na obszarach sąsiednich, powiązanych z obszarem planu. Określono niezbędne zalecenia minimalizujące wpływy negatywne.

I. 2. PODSTAWY PRAWNE I MERYTORYCZNE PROGNOZY:

Bezpośrednią podstawą wykonania niniejszej prognozy są przepisy rozdziału 2 w dziale IV ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2013 poz. 1235). Podczas prac nad dokumentacją oparto się o przepisy zawarte m.in. w niżej wymienionych ustawach (wraz z powiązаныmi aktami wykonawczymi):

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2013 poz. 1232),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2012 poz. 647, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2012 poz. 145, wraz z późniejszymi zmianami),

- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2013 poz. 1205),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz.U. 2011, Nr 12, poz. 59, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2013 poz. 627),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2011 Nr 163, poz. 981, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. (Dz.U. 2006 Nr 123, poz. 858, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2013 poz. 1409),
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2009, Nr 178, poz. 1380, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2013 poz. 1399),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2010, Nr 102, poz. 651, wraz z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. 2013 poz. 260, wraz z późniejszymi zmianami),

Wykorzystane materiały źródłowe i pomocnicze:

- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla sołectw Golasowice i Jarząbkowice w gminie Pawłowice (Biuro Rozwoju Regionu Sp. z o.o. Katowice, lipiec 2012 r.).
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Pawłowice w jej granicach administracyjnych (Werona Sp. z o.o., Katowice 2008).
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Jarząbkowice (uchwała nr XXVII/378/2005 Rady Gminy Pawłowice z dnia 23 września 2005 r.).
- Ortofotomapa - wykonana na podstawie zdjęcia lotniczego w skali 1:13000 (nalot z 2009 r.), Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach.
- Numeryczny model terenu (skala 1:13000), Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie, 2009.
- Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowice (Beskidzki Fundusz Ekorozwoju SA, Bielsko - Biała, maj 2002 r.)
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pawłowice (Pracownia Urbanistyczna w Rybniku Sp. z o.o. Rybnik, maj 2009).
- Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu (Atmoterm S.A., Katowice 2010).
- Rejestr osuwisk na obszarze Powiatu Pszczyńskiego (Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Oddział Górnośląski im. St. Doktorowicza – Hrebnickiego. Sosnowiec, czerwiec 2011).
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1 : 50 000, ark. Zebrzydowice (Oprac.: A. Wójcik. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007).
- Komentarz do mapy hydrograficznej w skali 1 : 50 000, ark. M-34-74-A Jastrzębie Zdrój. Główny Geodeta Kraju, Warszawa 2001 (Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., 2001).
- Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I. (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, redakcja Parusel J.B., Skowrońska K., Wower A., 2007).

Ponadto korzystano z powszechnie dostępnych informacji o środowisku zamieszczonych na stronach internetowych organów i instytucji państwowych.

I. 3. ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Obszar planu, o powierzchni ok. 812 ha, obejmuje całe (w granicach ewidencyjnych) sołectwo Golasowice położone w południowej części gminy Pawłowice, granicząc: od północy z sołectwem Pawłowice; od zachodu z miastem Jastrzębie Zdrój oraz z sołectwem Pielgrzymowice; od południa niewielkim odcinkiem z gminą Strumień (Bąków); od wschodu z sołectwem Jarząbkowice oraz z gminą Strumień (Zbytków).

Przedmiotem planu są ustalenia wynikające z polityki przestrzennej gminy wyrażonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w zakresie określonym w art. 15 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w przepisach odrębnych, dotyczące obszaru objętego planem. Celem planu jest: ustalenie zasad przekształceń istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej, ochrona istniejących wartości przyrodniczych i kulturowych oraz umożliwienie realizacji nowych inwestycji na terenach niezainwestowanych. W szczególności jednak podstawowym zadaniem planu jest weryfikacja i aktualizacja obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice (uchwała nr XXVII/377/2005 Rady Gminy Pawłowice z dnia 23 września 2005 r.) przy zachowaniu dotychczasowych możliwości przeznaczenia i zagospodarowania terenu.

Treść uchwały (projektu planu) jest zawarta w 4 rozdziałach: 1 – przepisy ogólne, 2 – ustalenia obowiązujące dla całego obszaru planu, 3 – ustalenia szczegółowe dla poszczególnych terenów, 4 – przepisy końcowe.

Ustalenia obowiązujące w całym obszarze planu obejmują:

przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania (w ujęciu ogólnym);
zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego;
zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;
granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów;
szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym;
szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakazy zabudowy;
zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji;
zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej;
stawki procentowe służące naliczeniu jednorazowej opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

Ustalenia szczegółowe dla poszczególnych terenów obejmują:

przeznaczenie terenu i zasad jego zagospodarowania (uszczegółowione dla poszczególnych terenów), w tym dopuszczenia w zakresie innych, towarzyszących rodzajów użytkowania, zabudowy i zagospodarowania terenu;
zasady kształtowania zabudowy oraz wskaźniki zagospodarowania terenu, które w zależności od rodzaju terenu, obejmują m.in: maksymalny i minimalny wskaźnik intensywności zabudowy, rozumiany jako stosunek powierzchni całkowitej wszystkich budynków do powierzchni działki budowlanej; maksymalny udział procentowy całkowitej powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki budowlanej (lub terenu); minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (lub terenu); maksymalną wysokość zabudowy; gabaryty obiektów; linie zabudowy; minimalną liczbę miejsc do parkowania i sposób ich realizacji; minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek budowlanych;

szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym w zależności od potrzeb: zakaz zabudowy, użytkowania i realizacji inwestycji; sposób usytuowania obiektów budowlanych w stosunku do granic przyległych nieruchomości; zasady sytuowania ogrodzeń oraz tablic i urządzeń reklamowych.

Plan określa się następujące przeznaczenie terenów:

tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – **MN**,
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – **MW**,
tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej – **MU**,
tereny zabudowy zagrodowej – **RM**,
tereny zabudowy usługowej – **U**,
tereny zabudowy usługowej o charakterze publicznym – **UP**,
teren sportu i rekreacji – **US**,
tereny zieleni urządzonej – **ZP**,
tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów wraz z usługami – **PU**,
tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych – **RU**,
tereny rolnicze – **R**,
tereny leśne – **ZL**,
tereny zieleni o znaczeniu ekologicznym – **ZE**,
tereny cmentarzy – **ZC**,
tereny dróg publicznych klas: dojazdowa - **KDD**, zbiorcza - **KDZ**, główna - **KDG**,
tereny dróg wewnętrznych – **KDW**,
tereny parkingów – **KP**,
tereny infrastruktury technicznej: elektroenergetycznej – **ITE**, kanalizacyjnej – **ITK**, wodociągowej – **ITW**.

Analiza zmian występujących w projekcie nowego planu miejscowego w stosunku do obowiązującego planu miejscowego wykazała przede wszystkim:

- wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę (indywidualne wnioski właścicieli) w większości w miejscach nawiązujących do istniejącej lub już wyznaczonej w obowiązującym planie struktury urbanizacyjnej (tereny zabudowane lub budowlane, rozbudowany układ drogowy), przy uwzględnieniu generalnych założeń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy „Rozwój gminy winien odbywać się w oparciu o jej istniejącą strukturę funkcjonalno – przestrzenną. Funkcje mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna (poza terenami wskazanymi dla nowych działalności gospodarczych wykorzystujących przebieg dróg nr 81, 938 i 933) winny być realizowane w obrębie terenów dotychczas zainwestowanych i zabudowanych, a uruchamianie nowych terenów budowlanych dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego winno następować po wypełnieniu luk w istniejącym układzie” - nowe tereny budowlane zajmują powierzchnię ok. 17 ha co stanowi ok. 12 % wszystkich terenów budowlanych (ok. 143 ha) i niecałe 2 % całego obszaru planu;
- zwiększenie możliwości w zakresie prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej w miejscu zamieszkania, w tym przekwalifikowane zabudowy rolniczej, poprzez zmianę statusu niektórych terenów zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej (MN, RM) na tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej (MU), w celu wzbogacenia lokalnych ośrodków usługowych oraz pobudzenia przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych – zgodnie z założeniami do planu przyjęto kryteria kwalifikujące taką możliwość polegające głównie na zidentyfikowaniu już występujących w obszarze mieszanych terenów sąsiadującej funkcji mieszkaniowej i usługowej, a także położeniu wzdłuż głównych ulic obsługujących obszar (dogodne warunki obsługi komunikacyjnej) oraz w centralnych częściach sołectwa lub poszczególnych osad;

- wyznaczenie nowych terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych RU (indywidualne wnioski właścicieli) – obowiązujące przepisy i orzecznictwo (głównie na podstawie definicji „nieruchomości rolnej” i „prowadzenia działalności rolniczej” w myśl ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego) daje uprawnienia rolnikom do użytkowania gospodarstw rolnych na cele szeroko rozumianej działalności rolniczej (w tym również obiektów produkcyjnych i wytwórczych na terenach gruntów rolnych wykorzystywanych dotychczas wyłącznie pod uprawy), mimo to wydaje się, iż intensywna działalność rolnicza w zakresie zabudowy rolniczej powinna być kontrolowana przez wyznaczenie w sposób racjonalny odpowiednich terenów (istniejące tereny RU – ok. 8,24 ha, nowe tereny RU – ok. 4,15 ha).

Ogólna ocena opisanych wyżej zmian przyjętych w nowym projekcie planu (zmiany zaznaczono na załączniku graficznym – mapa oceny wpływów ustaleń planu na środowisko):

- nie stwierdzono w zakresie wyznaczenia nowych terenów budowlanych rażąco nieuzasadnionych zmian w kontekście rozpraszania zabudowy, w szczególności w miejscach pozbawionych wystarczającego uzbrojenia terenu (drogi, infrastruktura) – wyjątek może dotyczyć nowych terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych RU (wydaje się, iż obowiązujące przepisy prawa, dopuszczające rozwijanie szeroko rozumianej działalności rolniczej, są niewystarczające w kontekście ochrony środowiska przed skutkami zabudowywania gruntów rolnych i prowadzenia intensywnej produkcji rolniczej);
- kształtowanie terenów mieszanych umożliwiających realizację funkcji mieszkaniowych lub usługowych w ramach terenów MU, wiąże się z potencjalnym pogorszeniem warunków mieszkaniowych wskutek szkodliwego oddziaływania danej działalności gospodarczej, co jest uzależnione od jej charakteru, rodzaju, skali – zasadnym jest wprowadzanie ograniczeń co do zakresu i intensywności prowadzonej działalności gospodarczej oraz warunków izolowania potencjalnie uciążliwego użytkowania ze względu na emisję hałasu, drgań czy zapylenie, nieprzyjemne zapachy i intensywne oświetlenie (w obowiązujących warunkach prawnych związanych z procesem realizacji inwestycji egzekwowanie ograniczeń i warunków prowadzenia działalności gospodarczej jest trudne, dlatego należy rozsądnie dopuszczać mieszanie funkcji mieszkaniowych i innych związanych z działalnością gospodarczą).

I. 4. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w stosunku do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice (Uchwała Nr XXVII/314/2009 Rady Gminy Pawłowice z dnia 24 listopada 2009 r.). Studium jest istotnym dokumentem strategicznym kształtowania polityki przestrzennej w gminie, w którym uwzględnia się z kolei nadrzędne cele określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. Ustawowy wymóg zachowania zgodności planu miejscowego z ustaleniami studium i nienaruszanie przyjętych w nim kierunków zagospodarowania przestrzennego jest ważnym elementem kształtowania ciągłości planistycznej. Zachowanie zgodności ze studium i nienaruszanie jego ustaleń oznacza w szczególności przyjęcie takich rozwiązań planistycznych, które wpiszą się w ogólną politykę przestrzenną gminy i zagwarantują możliwość jej kontynuowania. Przyjęte w studium kierunki przeznaczenia terenów, stanowią element docelowy i perspektywiczny - możliwość zmiany przeznaczenia terenu na określone w studium cele nie musi być realizowana w całości przy sporządzaniu nowego planu miejscowego. Wykorzystanie nowych kierunków przeznaczenia terenu powinno być uzależnione od innych uwarunkowań odnoszących się m.in do:

- szczegółowej (miejscowej) oceny lokalnych warunków ekofizjograficznych, zwłaszcza związanych z zagrożeniami powodzią i osuwaniem się mas ziemnych oraz utrzymaniem

ciągłości ekologicznej dolin rzek i cieków, w tym zachowaniem w ich rejonie naturalnego ukształtowania terenu;

- kontrolowanego rozwoju w oparciu o możliwości uzbrojenia terenów, w tym obsługi komunikacyjnej - rozwijanie terenów zurbanizowanych w nawiązaniu do istniejących skupisk zabudowy (zabudowa uzupełniająca, luki budowlane), bez rozpraszania nowej zabudowy wymagającej nakładów inwestycyjnych na rozbudowę infrastruktury technicznej;
- zachowania charakteru obszarów wiejskich, z priorytetem dla rozwoju rolnictwa i leśnictwa, z ograniczeniami dla rozwoju funkcji zakłócających uspokojoną strukturę osadniczą.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana jest przy uwzględnieniu informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej na potrzeby przywołanego wyżej studium. Przeanalizowano zawarte w przywołanej prognozie zidentyfikowane problemy środowiskowe i ocenione wpływy (aktualne na maj 2009 roku), zwłaszcza w kontekście ich uwzględnienia i ewentualnego przełożenia na zapisy projektowanego planu miejscowego – obejmują one w szczególności następujące zagadnienia:

- brak powierzchniowych form ochrony przyrody - zwiększenie działań na rzecz ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych, poprzez dążenie do objęcia ochroną prawną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych oraz kontrolowany i racjonalny rozwój zabudowy i użytkowego wykorzystania terenu;
- ochrona przed skutkami eksploatacji węgla kamiennego na obszarach planowanego wydobycia:
 - ochrona zabudowy i możliwości jej rozwoju na obszarach wskazanych w studium dla urbanizacji przed zagrożeniami dla stanu technicznego i zmianą stosunków wodnych;
 - ochrona przed degradacją wartości przyrodniczych i kulturowych krajobrazu, w tym konieczność przeciwdziałania powstawaniu zalewisk bezodpływowych i zakłóceń grawitacyjnego spływu wód wzdłuż głównych cieków wodnych;
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych Rejonu – Małej Wiśły (QII) poprzez ograniczenia skutków eksploatacji górniczej, dążenie do objęcia systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków całości obszaru zurbanizowanego gminy, zakaz tworzenia nowych składowisk odpadów i dużych baz paliw;
- ochrona wód powierzchniowych i dążenie do poprawy ich klasy czystości poprzez:
 - zdecydowane ograniczenie występowania zabudowy bez oczyszczania ścieków bytowych, zachowanie wzdłuż cieków pasów ochronnych wykluczonych z zabudowy, kontrolę zanieczyszczenia wód związkami chemicznymi wykorzystywanymi w rolnictwie;
 - zachowanie naturalnego przebiegu rzek i potoków oraz zieleni łąkowej i zadrzewień w dolinach rzek i potoków – regulacje techniczne cieków wodnych muszą być ograniczone do niezbędnego minimum, zachowując więź hydrologiczną koryt z otoczeniem a także ich obudowę biologiczną.
 - zachowanie stref buforowych (lasy, roślinność łąkowa, olsy i inne naturalne zbiorowiska roślinne) w dnach dolin, łożyskach rzek, potoków i zbiorników wodnych, w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń obszarowych i komunikacyjnych;

Ponadto w prognozie zwrócona uwagę na wpływ szeregu innych zagrożeń:

- silny napływ zanieczyszczeń w zasięgu Rybnickiego Okręgu Przemysłowego,
- hałas komunikacyjny wzdłuż głównych dróg tranzytowych,
- niska emisja pochodząca z systemów grzewczych,
- oddziaływania pól elektromagnetycznych;
- niska jakość lasów i ogólnie mała lesistość terenu gminy;
- mała bioróżnorodność w miejscach prowadzenia wielkoobszarowej działalności rolnej (brak obudowy biologicznej rowów odwadniających oraz stawów hodowlanych).

Kolejnym istotnym dokumentem powiązanim z projektem planu miejscowego jest opracowanie ekofizjograficzne dla sołectw Golasowice i Jarząbkowice. Opracowanie to, aktualne na

lipiec 2012 roku, zawiera najświeższą diagnozę stanu środowiska, co przesądza o uwzględnieniu i zaczerpnięciu większości informacji i danych na potrzeby opracowywanej prognozy oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice. Uwarunkowania wynikające z potrzeb ochrony środowiska zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym, zasadniczo potwierdzają problemy i zagadnienia wyszczególnione w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy. Istotne uwarunkowania dopełniające dotychczasową wiedzę o obszarze odnoszą się do przydatności środowiska dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania. Rozpoznanie stanu i funkcjonowania środowiska pozwoliło na określenie: zasobów przyrodniczych obszaru, potrzeb związanych z ochroną przyrody oraz zagrożeń i uciążliwości wynikających z naturalnych cech fizjograficznych, a także przekształceń antropogenicznych – w szczególności:

- do obszarów, które powinny pełnić głównie funkcje przyrodnicze zaliczono w pierwszym rzędzie fragmenty dolin Pielgrzymówki i Potoku Golasowickiego z fragmentami wartościowych siedlisk - łągów jesionowo-olszowych, układów o charakterze olsowym, grądów subkontynentalnych oraz nieleśnych siedlisk związanych z wodami;
- przydatność terenów do pełnienia funkcji rolniczej jest wysoka, zarówno ze względu na urodzajne i niezanieczyszczone gleby, jak również wysoką kulturę rolną i korzystną strukturę przestrzenną - zasadne jest preferowanie rolnictwa jako podstawowej formy użytkowania, kultywowanie krajobrazu rolniczego przyczyni się do rozwoju agroturystyki;
- występują na ogół korzystne warunki do rozwoju funkcji mieszkaniowej – z wyjątkiem zbliżeń do dna i stromych zboczy dolin, obszarów osuwiskowych i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (te ostatnie zostały w opracowaniu dostosowane do szczegółowości mapy sytuacyjno - wysokościowej).

I. 5. METODYKA

Przy opracowywaniu prognozy oddziaływania na środowisku przeprowadzono analizę dostępnych danych archiwalnych, a w szczególności dokumentów dotyczących obszarów chronionych oraz opracowań opisujących i waloryzujących środowisko przyrodnicze w rejonie Pawłowic. W wyniku analizy materiałów źródłowych oraz prac terenowych określono jakość środowiska na danych terenach, odporność na degradację poszczególnych elementów środowiska oraz możliwości jego regeneracji. W oparciu o te kryteria dokonano oceny skutków ustaleń planu na środowisko, przy czym ocena ta będzie odnosić się do nowych regulacji wpływających na zmianę stanu zastanego wynikającego z ustaleń obowiązującego dokumentu planistycznego (plan miejscowy z 2005 r.) - niezależnie od przyjęcia nowego planu miejscowego aktualne ustalenia obowiązują i generują zmiany w środowisku.

Określono więc wpływ projektowanego (nowego lub zmienionego) przeznaczenia terenu na poszczególne komponenty środowiska. W przypadku znaczącego oddziaływania wskazano na przyczynę uciążliwości lub zagrożeń oraz zaproponowano rozwiązania alternatywne lub ograniczające negatywny wpływ na środowisko.

Na podstawie diagnozy stanu środowiska i uwarunkowań planistycznych dokonano syntetycznej oceny wpływu projektu planu na środowisko, uwzględniając wagę oraz rodzaj skutków dla środowiska. Oddziaływanie może być **bezpośrednie**, **pośrednie**, **wtórne** lub **skumulowane**. Skutki oddziaływania mogą być zarówno **negatywne** jak i **pozytywne** oraz **stałe** lub **chwilowe**.

Wagę skutków ujęto w trzystopniowej skali:

- **nieznaczące** (wynikające ogólnie z powszechnego korzystania ze środowiska, o bardzo ograniczonym oddziaływaniu);
- **umiarkowane** (powstałe w wyniku działalności wykraczającej poza powszechne korzystanie ze środowiska, negatywne - miejscowo zubażające pojedyncze lub nieliczne komponenty

środowiska w stopniu nie wykraczającym poza oddziaływania lokalne, pozytywne - poprawa stanu pojedynczych komponentów środowiska lub stopnia ochrony zasobów środowiska);

- **znaczące** (głównie negatywne o potencjalnie istotnym niekorzystnym i uciążliwym wpływie na poszczególne komponenty środowiska);

Ponadto oceniono:

- odwracalność procesów - **odwracalny, nieodwracalny**, w tym dla procesów odwracalnych, w zależności od potrzeb, czas trwania regeneracji skutków - **krótkotrwałe, długotrwałe**;
- zasięg przestrzenny - **miejscowy** (mieszczący się ogólnie w ramach konkretnej przestrzeni, miejsca, wydzielenia), **lokalny** (dotyczący skali planu i ewentualnie najbliższego otoczenia).

II. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENACH OBJĘTYCH PROJEKTEM ORAZ NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

II. 1. BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem budowy strukturalnej obszar opracowania znajduje się w obrębie dwóch nakładających się jednostek: w obrazie podpermskim – w obrębie zapadliska górnośląskiego, uformowanego podczas orogenezy waryscyjskiej (i przebudowanego w orogenezie alpejskiej); w obrazie podkenozoicznym – w obrębie zapadliska przedkarpackiego, mającego charakter rowu przedgórskiego orogenu karpackiego. Rozpoznanie głębokiego podłoża skalnego do głębokości przeszło 4000 m nastąpiło dzięki zgłębieniu otworu „Jarząbkowice 1”, zlokalizowanego pomiędzy Jarząbkowicami i Golasowicami.

W obrębie górotworu rejonu opracowania, na skałach krystalicznych skonsolidowanego podłoża (prekambryjskie łupki biotyto- – muskowitowe lub chlorytowe) zalegają niezgodnie osady kambru: piaskowce (w części dolnej) oraz mułowce (w części górnej). Wyżej leżą utwory dewonu: piaskowce z wkładkami mułowców i zlepieńców (dewon dolny) oraz wapienie i margle z krzemieniami (dewon górny). Karbon dolny reprezentują wapienie. Karbon górny (produktywny) rozpoczynają osady serii paralicznej (namur A) - ilowce i piaskowce warstw brzeźnych. Na nich zalegają gruboławicowe piaskowce grubo- i średnioziarniste oraz zlepieńce ilasto - krzemionkowe i krzemionkowo - ilaste warstw siodłowych (namur B), w obrębie których występują pakiety ilowców z pokładami węgla. Wyższe ogniwa górnego karbonu stanowią skały tworzące warstwy rudzkie (namur C) i orzeskie (westfal A). Warstwy rudzkie cechuje dwudzielność litologiczna: warstwy dolnorudzkie (w formie gruboławicowych piaskowców z wkładkami ilowców, mułowców i węgla); warstwy górnorudzkie (w facji ilasto - mułowcowej, z nielicznymi ławicami piaskowców oraz kilkoma pokładami węgla). Warstwy orzeskie stanowią stropową partię osadów karbonu rozpatrywanego obszaru w ich profilu przeważają zdecydowanie ilowce i mułowce (do 80% ogółu skał) nad utworami piaszczystymi. Powierzchnia stropu osadów karbońskich jest silnie urozmaicona wskutek erozji, lecz formy rzeźby przedneogeńskiej są ściśle zależne od budowy tektonicznej. Utwory karbonu zapadają w kierunku północno - wschodnim pod kątem od kilku do kilkunastu stopni. W północnej części obszaru powierzchnia stropowa utworów karbonu jest wyniesiona, stanowiąc dolną część południowego stoku Garbu Jastrzębia – regionalnego zrębu tektonicznego o generalnym przebiegu wschód – zachód. Od południa Garb Jastrzębia ogranicza strefa uskokowa Bzie - Czechowice, sumarycznie zrzucająca osady karbońskie ku południowi o 450-600 m (zapadlisko przedkarpackie). Strop karbonu w rejonie opracowania obniża się w kierunku południowym, od ok. 780 do ok. 980 m p.p.t. Na zwietrzelinie osadów karbonu zalegają niezgodnie mioceńskie (neogen) wykształcone zwykle jako ility, ility margliste (nieraz z cienkimi wkładkami tufitów) lub łupki ilaste, przewarstwione piaskami pylastymi lub słabozwężnymi piaskowcami pylastymi lub drobnoziarnistymi, zawierającymi glaukonit. W spągu profilu neogenu zalegają utwory piaszczyste, wypełniające dna obniżeń w utworach karbonu. W głębokim obniżeniu na południe od strefy uskokowej Bzie – Czechowice, spąg neogenu stanowi seria piaszczysto – żwirowa warstw dębowieckich o miąższości sięgającej ok. 40 m, ze słabozwężnymi piaskowcami lub zlepieńcami ilasto – wapienistymi. Całkowita miąższość osadów neogenu wynosi od ponad 700 m do ponad 950 m i wzrasta generalnie w kierunku południowym. W stropie utworów miocenu najpowszechniej występują ility i piaski warstw skawińskich. W górnej części profilu tych warstw wśród szarozielonych iltów, miejscami pylastych lub piaszczystych, często występują serie utworów piaszczystych lub piaszczysto – żwirowych, z domieszkami drobniejszych frakcji, o grubości kilku - kilkunastu, a sporadycznie kilkudziesięciu metrów. Powierzchnia stropowa

osadów miocenu ma urozmaiconą rzeźbę, powstałą w efekcie procesów erozyjno – denudacyjnych, przy podrzędnym udziale ruchów tektonicznych. Na zboczach doliny Pielgrzymówki, osady miocenu występują lokalnie bezpośrednio pod cienką pokrywą osadów stokowych.

Cały obszar opracowania zajmuje ciągła pokrywa osadów czwartorzędowych – plejstoceniowych i holoceńskich. Miąższość osadów czwartorzędowych jest bardzo zmienna, od ok. dwóch do ok. 30-40 metrów. Zasadniczą część osadów plejstocenu stanowią wodnolodowcowe piaski i żwiry (lokalnie także mułki zastoiskowe) oraz gliny zwałowe zlodowacenia odry (stadiał maksymalny zlodowacenia środkowopolskiego). W części wschodniej obszaru opracowania w profilu utworów czwartorzędu występują mułki, piaski i żwiry rzeczne pochodzące z najmłodszego piętra zimnego Wisły (zlodowacenie północnopolskie) oraz poprzedzającego je interglacjału eemskiego. W rejonie tym, w różnej pozycji do osadów rzecznych, stwierdzono serie mułków organicznych oraz torfów. Na powierzchni terenu najpowszechniej zalegają żółto-brązowe i szaro-brązowe osady pyłowo - gliniaste (gliny lessopodobne), akumulowane w drugiej części fazy pełni piętra zimnego Wisły. Starsze osady – wodnolodowcowe piaski i żwiry odsłaniają się jedynie na zboczach dolin rozcinających powierzchnię akumulacji plejstoceniowej. Na zboczach dolin i parowów zalegają również holoceńskie osady stokowe (deluwialne i koluwalne) w postaci piasków, glin i glin pylastych, a w dnach dolin - aluwialne osady piaszczyste oraz namuły den dolinnych.

Obszar planu miejscowego charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami geologiczno - inżynierskimi (budowlanymi). Przeważającą część obszaru opracowania zajmują wierzchowiny, których powierzchniową warstwę grunty tworzą gliny lessopodobne (głównie gliny pylaste i pyły, które łatwo wchłaniają wodę, a ich własności mechaniczne silnie pogarszają się ze wzrostem zawilgocenia, prowadząc lokalnie do uplastycznienia lub upłynnienia zawodnionych pyłów - grunty średnio i mało spoiste). Gliny lessopodobne zalegają warstwą o miąższości zmiennej, lecz najczęściej wynoszącej ok. 3 m. Dobre warunki budowlane występują w przypadku suchego profilu, podścielenia glin lessopodobnych zagęszczonymi gruntami piaszczysto - żwirowymi lub glinami piaszczystymi w stanie twaroplastycznym i braku głębiej leżących osadów organicznych. Złe warunki budowlane dotyczą miejsc znacznego zawilgocenia pokrywy utworów lessopodobnych i/lub podścielenia ich mokrymi glinami pylastymi lub drobnopiaszczystymi, zwłaszcza przy obecności miąższych warstw zawilgoconego lub nawodnionego torfu towarzyszących plejstoceniowym osadom rzeczonym. Zwłaszcza we wschodniej części obszaru oraz pomiędzy Jarząbkowicami i Golasowicami, pod warstwą glin lessopodobnych, mogą występować torfy i muły organiczne, towarzyszące nieskonsolidowanym, piaszczystym osadom rzeczonym (ściśliwe i zawodnione torfy tworzą złe warunki geotechniczne - w rejonie tym, w przypadku planowania zabudowy, należy szczególnie starannie i głęboko rozpoznać warunki podłoża budowlanego). Na słabiej nachylonych zboczach dolin w obrębie wychodni piaszczysto - żwirowych osadów wodnolodowcowych, gdzie zwierciadło wody gruntowej zalega na ogół w granicach 2-3 m p.p.t. lub głębiej również występują generalnie dobre warunki gruntowe. W obrębie zboczy dolin i parowów w południowo – zachodniej części obszaru opracowania stwierdzono na głębokości ok. 3 m, w profilu nie zawierającym warstw wodonośnych, wilgotne, twaroplastyczne lub półzwarte grunty spoiste tworzone przez morskie ropy mioceńskie – są to również grunty nośne. Generalnie nie nadają się do zabudowy grunty mocno zróżnicowane występujące w dolinach rzecznych: pyły i gliny pylaste, piaski gliniaste i ropy (niejednorodne grunty spoiste i słabospoiste, zwykle wilgotne lub mokre, o konsystencji plastycznej – słabo nośne, zmienne litologicznie, co powoduje zróżnicowane osiadanie); piaski drobno- lub średnioziarniste (średniozagęszczone, mokre lub wilgotne z domieszką humusu - grunty słabo nośne); grunty organiczne – namuły i torfy (występują jako przewarstwienia, ale miejscami tworzą warstwy i soczewy o miąższości ok. 1,5 m - grunty plastyczne, mocno ściśliwe, z reguły w stanie mokrym lub wilgotnym, nie nadają się do zabudowy).

II. 2. ZŁOŻA KOPALIN

Zasoby surowców mineralnych w granicach opracowania aktualnie tworzą fragmenty złóż węgla kamiennego oraz metanu w pokładach węgla kamiennego. Udokumentowane złoża tych kopalin zostały ujawnione w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - obejmują swoim zasięgiem niemal cały obszar sołectwa Golasowice, z wyjątkiem niewielkiej części południowej oraz wschodniego fragmentu na styku z gminą Strumień (Zbytków) .

Tab. 1. Zestawienie złóż kopalin ujętych w „Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.XII.2010” (PIG, Warszawa 2011)

Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania	Zasoby geologiczne bilansowe
Bzie-Dębina	węgiel kamienny	rozpoznane szczegółowo	106 262 tys. t
Bzie-Dębina	metan	rozpoznane wstępnie	5 371,3 mln m ³
Bzie- Dębina 1	węgiel kamienny	rozpoznane szczegółowo	393 039 tys. t
	metan ¹		1 191,9,1 mln m ³

Objaśnienia: ¹ – kopalina towarzysząca

Obecnie nie przewiduje się eksploatacji żadnego z wymienionych złóż. W dalszej perspektywie najbardziej prawdopodobne jest podjęcie wydobycia węgla kamiennego i metanu ze złoża „Bzie-Dębina 1”.

II. 3. WODY PODZIEMNE

Według regionalizacji hydrogeologicznej słodkich wód podziemnych Polski (Paczyński, 1995) obszar gminy Pawłowice znajduje się w makroregionie południowym, regionie XIII przedkarpackim, podregion XIII₂ rybnicko – oświęcimski. Według zweryfikowanego w 2009 r. podziału na jednolite części wód podziemnych, przeważającą część obszaru (położoną w zlewni Odry) zalicza się do JCWPd nr 155, zaliczanej do Regionu górnej Odry, a część północną – do JCWPd nr 162, zaliczanej do subregionu zapadliska przedkarpackiego w Regionie górnej Wisły.

W górotworze obszaru opracowania występują trzy piętra hydrogeologiczne związane z przepuszczalnymi osadami czwartorzędu, neogenu i karbonu. Zasadniczy poziom wodonośny występuje w spągu czwartorzędu, osiąga miąższość kilku - kilkunastu metrów. Zwierciadło wody ma charakter na ogół swobodny, a miejscami słabo napięty. Lokalnie wody podziemne tego poziomu wodonośnego mają kontakt hydrauliczny z wodami cieków powierzchniowych. W północnej, północno – zachodniej oraz południowej części obszaru zasoby wodne czwartorzędowego piętra wodonośnego kwalifikują się do wydzielenia Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych (UPWP). Zbiornik ten zasilany jest bezpośrednio z powierzchni terenu, miejscowo tylko izolowany jest od powierzchni nieciągłymi pakietami gliny lodowcowej. Główny dział wód podziemnych wyodrębnia UPWP: Q-I Rejonu Górnej Odry oraz Q-II Dolina Małej Wisły (Rózkowski A. 1997). Na obszarach zasilania UPWP zabronione jest lokalizowanie składowisk odpadów. Wody UPWP po uzdatnieniu nadają się do zaopatrzenia ludzi w wodę do spożycia. Na wielu posesjach znajdują się natomiast studnie wykorzystywane do pozostałych celów gospodarczych lub nie użytkowane.

Między Golasowicami a Kolonią Golasowicką, przy ul. Orzeszkowej zlokalizowane jest ujęcie, korzystające z UPWP Q-I Rejonu Górnej Odry, należące do Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Pawłowicach. Ujęcie składa się z jednej studni głębinowej, posiadającej wydajność 35 m³/h. Zasoby dyspozycyjne kształtują się na poziomie 400 m³/d. Studnię odwiercono do głębokości 26 m, miąższość warstwy wodonośnej wynosi 6 m. Strefa ochrony bezpośredniej zamyka się w

granicach ogrodzenia ujęcia i stacji uzdatniania wody. Ujęcie zaopatruje w wodę pitną mieszkańców Pielgrzymowic, Golasowic, Jarząbkowic oraz rejon ul. Stawowej i Leśnej w Pawłowicach.

Na wysoczyźnie zwierciadło I poziomu wód gruntowych zalega przeważnie na głębokości ponad 5 m. W dnach dolin zwierciadło wody gruntowej stabilizuje się ok. 0,5 – 1,5 m p.p.t. Zależnie od opadów atmosferycznych i poziomu wody w pobliskich stawach możliwe są wahania zwierciadła wody o amplitudzie ok. 1 m.

II. 4. RZEŻBA TERENU

Nie sposób dokonywać diagnozy ukształtowania terenu w obrębie obszaru sołectwa Golasowice bez ujęcia szerszego, zwłaszcza obejmującego przylegający (wcinający się) obszar sąsiedniego sołectwa Jarząbkowice (niniejsza charakterystyka nie rozróżnia granic administracyjnych, rozpatrując obszar obu sołectw równolegle).

Obecna rzeźba terenu kształtowała się od zlodowacenia Odry. Według regionalizacji geomorfologicznej Polski Południowej (M. Klimaszewskiego), obszar położony jest w granicach:

- prowincji Kotliny Podkarpackie - podprowincja: Kotliny Podkarpackie Zachodnie, makroregion: Kotlina Raciborsko-Oświęcimska, mezoregion: Kotlina Oświęcimska, region: Płaskowyż Rybnicki (cz. północna obszaru);
- mezoregionu: Dolina Wisły - region: Dolina Wisły – Odcinek zachodni (część środkowa i południowa).

Części Płaskowyżu Rybnickiego, w postaci wierzchowiny zerodowanej powierzchni brzeżnej, tworzy kulminacje terenu w formie rozwidlającego się grzbietu sięgającego 274-276 m n.p.m. o szerokości od ok. 150 – 180 m do ok. 200 – 230 m. Znajduje się na nim zabudowa przysiółków Kolonia Pawłowicka, Golasowice i Węgry (północna część obszaru rejon ulic: Rolników, Wspólne, Dąbrowskiej, Prusa, Reymonta). Nachylenie lekko falistej powierzchni wierzchowiny rzadko przekracza 2%, nie osiągając 4-5%. Północne stoki grzbietu rozcina kilka płytkich, nieckowatych dolinek uchodzących poza północną granicą obszaru opracowania do doliny potoku Hynek (sołectwo Pawłowice). Od zachodu grzbiet rozcinany jest parowami i dolinami nieckowatymi należącymi do systemu dolinnego Bzianki, natomiast południowe stoki płaskowyżu, silnie rozcinane są przez parowy systemu dolinnego Potoku Golasowickiego.

Powierzchnia równiny peryglacialnej dna pradoliny ma nachylenia do 2%. We wschodniej części obszaru przechodzi niezauważalnie w poziom plejstocenijskiej terasy Wisły. Dno pradoliny rozcięte jest systemem głębokich dolin erozyjnych Pielgrzymówki wraz z uchodzącą do niej doliną Potoku Golasowickiego, którym towarzyszą silnie rozwinięte systemy parowów i dolinek nieckowatych o pierzastym układzie. Doliny obu cieków wcięte są ok. 15 – 20 m w powierzchnię pradoliny. Szerokość dolin wzrasta od ok. 100 m w górnych biegach do ok. 400 m szerokości doliny Pielgrzymówki opuszczającej omawiany obszar (płaski dno doliny ma tam ok. 200 m szerokości; jest najniższą częścią obszaru - 240 m n.p.m.). Nachylenie zboczy dolin i parowów jest mocno zróżnicowane – od łagodnych (ok. 5-8%) do stromych (nieraz sięgających 45°).

Gęsta sieć dolin cieków i parowów głęboko wciętych w podłoże, o stromych zboczach, nie sprzyja lokalizacji zwartych, większych jednostek osadniczych. Parowy i większe dolinki nieckowate odprowadzają (śródwarstwowo lub powierzchniowo) znaczne ilości wód podczas roztopów i intensywnych opadów, co jest przesłanką do pozostawiania den tych form oraz ujść do dolin cieków bez zabudowy. Niestety należy odnotować iż w kilku przypadkach istniejąca zabudowa lub sposób użytkowania występuje już obszarach dolin lub niekorzystnie do nich przylega zawężając (nasypy) szerokość doliny.

W obrębie stromych zboczy doliny Pielgrzymówki oraz lewego zbocza doliny Potoku Golasowickiego stwierdzono występowanie powierzchniowych ruchów masowych gruntu, powstałych z przyczyn naturalnych (infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz podcięcia

erozyjnego), na obszarach o podłożu podatnym na osuwanie (obecność utworów luźnych i warstw o zróżnicowanej litologii i przepuszczalności). *Rejestr osuwisk na obszarze Powiatu Pszczyńskiego*, wykonany w 2011 roku przez zespół geologów z Oddziału Górnośląskiego Państwowego Instytutu Geologicznego, zidentyfikował w tym rejonie 19 osuwisk w obrębie omawianego obszaru, w tym:

- 11 aktywnych (są w ciągłym ruchu lub objawy ich aktywności występowały w trakcie prowadzenia rejestracji, albo w ciągu ostatnich 5 lat),
- 11 okresowo aktywnych (objawy aktywności występowały w nieregularnych odstępach czasu w ciągu ostatnich 50 lat),
- 7 nieaktywnych (w ich obrębie nie obserwowano i nie udokumentowano objawów aktywności w ciągu co najmniej ostatnich 50 lat).

Spośród aktywnych osuwisk formy zarejestrowane w dolinie Potoku Golasowickiego (na wschód od ul. Kraszewskiego) stwarzają zagrożenie dla budynków znajdujących się na zboczu powyżej (zabudowa od strony ul. Owocowej – sołectwo Jarząbkowice) oraz dla cmentarza przy ul. Reja. Aktywne osuwiska występujące również w dolinie rzeki Pielgrzymówki mogą stwarzać zagrożenie dla cmentarza przy ul. Sienkiewicza. Rejon osuwisk powinien być kontrolowany podczas roztopów i w okresach większych opadów, zwłaszcza w przypadku osuwisk nie stabilizowanych zwartą pokrywą wielowarstwowej roślinności.

Antropogeniczne przekształcenia rzeźby związane są również z wielowiekową gospodarką stawową. Powszechne są spłaszczone powierzchnie denne istniejących i dawnych stawów, obramowane groblami o wysokości najczęściej mieszczącej się w przedziale 1,0 - 1,5 m, a miejscami sięgającej 2,0 – 2,5 m. Groble i poldery po stawach zdominowały rzeźbę den dolin rzecznych, parowów, a nawet części dolinek nieckowatych. Dolne partie zboczy form naturalnych węższych od zakładanych w nich stawów były poszerzane. Pozostałe większe formy rzeźby antropogenicznej to nasypy i wkopy powstałe w związku z budową dróg – zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 938. Drogi lokalne w dolinach cieków poprowadzono zwykle groblami stawów. Pod zabudowę kubaturową miejscami podniesiono nasypami dna dolin, a na zboczach dolin zrównuje się w tym celu fragmenty powierzchni. Negatywnym zjawiskiem jest również obowiązujące obecnie przeznaczenie terenu dopuszczające użytkowe wykorzystanie na cele działalności gospodarczych w obrębie Potoku Golasowickiego na północ od ul. Zawadzkiego.

II. 5. GLEBY

Gleby na terenie Golasowic w zdecydowanej większości wytworzyły się na podłożu utworów lessowatych ilastych. Niewielkim uzupełnieniem są ponadto: piaski gliniaste lekkie pylaste, ility pylaste i pyły zwykłe. Ogólnie można stwierdzić, że gleby są przeważnie średnio ciężkie, rzadziej występują gleby bardzo ciężkie (z dużym udziałem cząstek ilastych). Charakterystycznymi typami gleb dla analizowanego obszaru są gleby brunatne wylugowane oraz gleby bielcowe i pseudobielcowe. Sporadycznie mogą występować również gleby glejowe.

Najczęściej występującym kompleksem rolniczej przydatności jest kompleks „pszenny dobry” - gleby zasobne w składniki pokarmowe, o głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, nieco zbyt zwarte (ciężkie do uprawy, okresowo gorzej przewietrzane lub wykazujące nadmiar lub niedobór wilgotności). Do kompleksu tego zalicza się również niektóre gleby lekkie, lecz tylko takie, które z natury swojej są glebami pszennymi. Na glebach tego kompleksu udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz utrzymanie odpowiednio wysokich plonów zależne jest od wysokości nakładów i od przebiegu pogody; w klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są przeważnie do klasy IIIa i IIIb. Znaczny jest też udział kompleksu „pszennego wadliwego” - gleby średnio zwarte i ciężkie niecałkowicie zalegające na przepuszczalnych podłożach oraz głębokie i całkowite (średnio zwarte i ciężkie), ale położone na zboczach, narażone na szybki spływ wody. Występują w nich okresowe niedobory wilgoci i są wrażliwe na suszę. Nadają się bardziej pod uprawę pszenicy niż żyta, lecz wysokość plonów uzależniona jest przede wszystkim od ilości i rozkładu opadów. W klasyfikacji

bonitacyjnej gleby tego kompleksu zaliczane są przeważnie do klasy IIIb, IVa, a niektóre do klasy IVb. W miejscach bardziej zawilgoconych (na cięższym podłożu, w dolinach) występuje kompleks „zbożowo-pastewny mocny” - gleby średnio zwięzłe i ciężkie (pszenne) okresowo i trwale podmokłe. W latach mokrych gleby te dają niższe plony, w latach suchych możliwe są wysokie plony. Wynika stąd, że gleby tego kompleksu stwarzają pewne ryzyko uprawy roślin wrażliwych na trwałą lub okresową podmokłość gruntów. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zalicza się do klas IIIa i IIIb (gleby organiczne) oraz IIIb, IVa, IVb, a niekiedy V (gleby mineralne). Stosunkowo nielicznie na tym terenie występują kompleksy użytków zielonych, głównie średnich oraz kompleksy żytnie (żytnio-ziemniaczane), reprezentowane przez odmianę dobrą.

Udział poszczególnych kategorii użytków rolnych przedstawia tabela 3 (zgodnie z ewidencją gruntów z marca 2012 r.). Użytki rolne stanowią ok. 81 % udział w całym obszarze planu. Przydatność rolnicza gleb, wynikająca z ich klasyfikacji bonitacyjnej, jest ogólnie dobra. Przeważają użytki rolne III klasy bonitacyjnej stanowiące ok. 58 % wszystkich użytków rolnych. Znaczny jest też udział gruntów IV klasy (ok. 36 %), natomiast udział gruntów II klas jest minimalny (0,4 %)

Tab. 3 Struktura klas bonitacyjnych użytków rolnych (niezabudowanych) sołectwa Golasowice

Użytki rolne	powierzchnia (ha) *	udział w obszarze planu (%)	udział w użytkach rolnych (%)
Grunty orne:	486,45	59,91	73,73
R IIIa	66,99	8,25	10,15
R IIIb	212,62	26,18	32,23
R IVa	167,31	20,6	25,36
R IVb	38,22	4,71	5,79
R V	1,31	0,16	0,2
Łąki:	84,9	10,46	12,87
Ł II	2,70	0,33	0,41
Ł III	51,1	6,29	7,75
Ł IV	28,1	3,46	4,26
Ł V	1,50	0,18	0,23
Ł VI	1,50	0,18	0,23
Pastwiska:	57,94	7,14	8,78
Ps III	50,73	6,25	7,69
Ps IV	6,91	0,85	1,05
Ps V	0,3	0,04	0,05
Inne rolne:	30,48	3,75	4,62
Wsr	28,47	3,51	4,32
w	2,01	0,25	0,3
Razem	659,77	81,25	100

* według danych ewidencyjnych Starostwa Powiatowego w Pszczynie (marzec 2012 r.)

II. 6. WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar objęty opracowaniem w głównej mierze znajduje się w zlewni Pielgrzymówki, będącej dopływem Piotrówki uchodzącej z kolei do Olzy. Pielgrzymówka posiada dwa znacznie większe dopływy: Golasowicki Potok - przepływający przez teren planu oraz Bzianka – uchodząca do Pielgrzymówki w Pielgrzymowicach, odwadnia północno-zachodnią część obszaru (nazwy cieków zgodne z mapą hydrograficznej sieci rzecznej i regionów wodnych na stronie internetowej RZGW Gliwice, przy czym w procedurze sporządzania planu, pismem z dn. 02.03.2012 r. zn. OKI-19/99/12/WSZ/4256, RZGW w Gliwicach informuje, iż w rejonie planu występuje oprócz cieku

Pielgrzymówka ciek Dopływ z Jarząbkowic – taki nie został zidentyfikowany). Północno-wschodnie krańce opracowania są odwadniane przez Potok Zbytkowski (Hynek), który jest lewostronnym dopływem Wisły. Oznacza to, że przez obszar sołectwa przebiega dział wodny I rzędu Odra-Wisła.

Dla zlewni Pielgrzymówki, zamykanej przekrojem poniżej ujścia Golasowickiego Potoku, współczynnik kształtu (stosunek średniej szerokości do średniej długości) przyjmuje wartość 1,5 (niekorzystne formowania się fali wezbraniowej – jest ona krótka i stroma). Cieki przepływające przez obszar planu nie są kontrolowane hydrologicznie. Jednorazowy pomiar przepływu na Pielgrzymówce w Pielgrzymowicach (wrzesień 2002 r.), charakterystyczny dla okresu stanów średnich, wyniósł 0,302 m³/s (*Komentarz do mapy hydrograficznej*, 2002).

Zagrożenie powodziowe może dotyczyć fragmentu doliny Pielgrzymówki, poniżej ujścia Potoku Golasowickiego, nie jest ono jednak dostatecznie unormowane w stosownych dokumentach. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2012 poz. 145, wraz z późniejszymi zmianami), ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (art. 88a tej ustawy). Mapy zagrożenia powodziowego w pierwszej kolejności sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (art. 88d tej ustawy), wykonanej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Powyższe zmiany prawa wodnego są efektem wdrożenia ustaleń *Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim*. Zgodnie z wynikami wstępnej oceny ryzyka powodziowego w pierwszym cyklu planistycznym (do dnia 22 grudnia 2013 r.) nie przewiduje się dla rzeki Pielgrzymówki opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Należy wspomnieć, iż przed opisaną zmianą przepisów, ochrona przed powodzią realizowana była na podstawie studium ochrony przeciwpowodziowej. Studium takie powinno wyznaczyć obszary: wymagające ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową; obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią; obszary potencjalnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw, studium ochrony przeciwpowodziowej zachowuje ważność do dnia sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach nie dysponuje obowiązującym studium ochrony przeciwpowodziowej obejmującej obszar gminy. Organ ten wskazuje jednak na potrzebę uwzględnienia prognozowanego zasięgu terenów zalewowych o prawdopodobieństwie wystąpienia p=1% obejmujących fragment doliny Pielgrzymówki, poniżej ujścia Potoku Golasowickiego (potwierdzone w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice oraz w opracowaniu ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby planów miejscowych dla sołectw Golasowice i Jarząbkowice).

Na terenie objętym planem występują liczne wody stojące (na ogół stawy rybne). Największe to: Staw Palarniak (Chodniczek) - ok. 6,4 ha, Staw Szczepnica (Młynawa) - ok. 5,1 ha, Staw Kościelniok – ok. 2,8 ha.

Na terenie opracowania, ani w jego bliskim sąsiedztwie nie prowadzi się obecnie monitoringu stanu sanitarnego wód powierzchniowych. Najbliższe punkty monitoringu, dla cieków związanych z obszarem planu, znajdują się na Potoku Zbytkowskim (przed ujściem do Wisły) oraz Piotrówce (3 kilometry poniżej ujścia Pielgrzymówki). Pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, badania z roku 2010 kwalifikują Piotrówkę, wraz z dopływami, do najgorszej kategorii („poza A3” - ze względu na liczbę bakterii coli typu fekalnego oraz ogólną liczbę bakterii coli). Klasyfikacja ekologiczna i chemiczna wskazuje dla Potoku Zbytkowskiego, w zakresie elementów biologicznych na stan umiarkowany, natomiast w zakresie elementów fizykochemicznych klasyfikuje ciek poniżej stanu

dobrego. Obydwa ciekły w zakresie substancji szczególnie szkodliwych (specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych) charakteryzują się stanem dobrym.

II. 7. KLIMAT I STAN SANITARNY ATMOSFERY

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej R. Gumińskiego, obszar opracowania należy do dzielnicy podsudeckiej, w najdalej na południowy wschód wysuniętej jej części, gdzie zaznaczają się już cechy sąsiedniej dzielnicy podkarpackiej. Według regionalizacji klimatycznej Polski W. Wiszniewskiego i W. Chęłchowskiego Pawłowice znajdują się w strefie przejściowej pomiędzy regionami: lubusko - dolnośląskim i karpackim. Jest to typ klimatu stosunkowo ciepły i wilgotny.

Klimat tego rejonu charakteryzuje się dużą zmiennością stanów pogodowych. Związane jest to przede wszystkim z sąsiedztwem Bramy Morawskiej. Pewien wpływ na warunki klimatyczne obszaru wywiera również bliskość Beskidu Śląskiego. Ogólna charakterystyka klimatu obejmuje:

- średnia temperatura roczna wynosi $+ 8,2^{\circ}\text{C}$, średnia temperatura najchłodniejszego miesiąca (stycznia) $-1,9^{\circ}\text{C}$, a średnia temperatura lipca (najcieplejszego miesiąca) $+17,4^{\circ}\text{C}$;
- opady atmosferyczne są stosunkowo wysokie: największe opady notuje się w miesiącach letnich; maksimum przypada na lipiec, a minimum opadów przypada na styczeń i luty - na podstawie średnich wielkości opadów atmosferycznych zanotowanych w sołectwie Warszowice (źródło: *Komentarze do mapy hydrograficznej w skali 1:50000*, Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., 2002);
- najczęściej wiejącymi wiatrami są wiatry z kierunku południowo-zachodniego, najrzadziej występują wiatry z północy; rozkład sił wiatru charakteryzuje: najsilniejsze wiatry z południowego zachodu (średnio 3,2 m/s), najsłabsze wiatry z południa i południowego wschodu (2,1 m/s); przez średnio 248 dni w roku występują ciszsze lub słabe wiatry o prędkości 0-2 m/s - udział cisz wynosi 15%; w głębokich obniżeniach dolinnych obserwuje się znaczny spadek średniej prędkości wiatru; słabe wiatry (częstsze latem) są bardziej zmienne - na podstawie obserwacji dokonanych na posterunku w Jastrzębiu - Zdroju.

Przedstawione powyżej ogólne cechy klimatu w rejonie opracowania ulegają lokalnemu zróżnicowaniu w zakresie dobowych rozkładów temperatur, wilgotności powietrza, usłonecznienia, występowania mgieł, przymrozków oraz przewietrzania. Powodują je przede wszystkim czynniki orograficzne. Wpływają na nie także: sposób zagospodarowania terenu, skład mechaniczny gruntu i pokrycie roślinnością. W przypadku analizowanego terenu zróżnicowanie topoklimatyczne jest stosunkowo duże. Korzystne warunki topoklimatyczne charakteryzują obszary położone w obrębie form wypukłych, z wyjątkiem terenów o ekspozycji północnej i nachyleniu $> 5^{\circ}$. Przeciętne warunki topoklimatyczne charakteryzują tereny płaskie poza dolinami, tereny form wypukłych o ekspozycji północnej i nachyleniu $> 5^{\circ}$ oraz wyżej położone części dolin o dobrym przewietrzaniu i niewielkim zawilgoceniu. Niekorzystne warunki topoklimatyczne występują w dnach dolin oraz wyższych partiach dolin o słabszym przewietrzaniu lub płytko zalegających wodach gruntowych. Na tych terenach tworzą się zastoiska chłodnego powietrza. Miejsca te są również narażone na częste tworzenie się mgieł, szczególnie w podmokłych częściach dolin. Przy dużej koncentracji źródeł niskiej emisji istnieją sprzyjające warunki do dużej koncentracji zanieczyszczeń powietrza.

Jak wynika z rocznych ocen jakości powietrza w województwie śląskim za 2010 r. i za lata wcześniejsze, wykonanej wg zasad określonych w art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, Pawłowice zostały zaliczone do strefy śląskiej (wcześniej bieruńsko-pszczyńskiej). Ocena roczna z uwagi na ochronę zdrowia zakwalifikowała ten obszar do klasy C, co oznacza, że poziomy stężenia przekraczają wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji. Odnotowano przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu, dwutlenku siarki i ozonu. Konsekwencją zaliczenia strefy do klasy C była konieczność opracowania programu ochrony powietrza. Aktualnie obowiązującym jest *Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu* (uchwała Nr III/52/15/2010

Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 czerwca 2010 r.) Za najważniejsze działania niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza, w zakresie poziomów substancji, przyjęto:

- *działania dotyczące zmniejszenia niskiej emisji, która w głównej mierze wpływa na jakość powietrza w województwie śląskim;*
- *działania związane z transportem zwłaszcza miejskim - ze względu na bezpośrednie oddziaływanie na ludzi;*
- *inne powodujące duże redukcje emisji na obszarach przekroczeń norm pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu.*

Według przywołanego programu *kierunkiem koniecznym do osiągnięcia redukcji w zakresie emisji powierzchniowej jest modernizacja lub likwidacja indywidualnych źródeł spalania opalanych węglem.* Wskazuje się na potrzebę kontynuowania programów ograniczania niskiej emisji, modernizacji i rozwoju systemów ciepłowniczych (zdalaczych), kontrolę spalania odpadów przez mieszkańców. Spośród konkretnych działań wymienia się m.in.: *uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników nie powodujących nadmiernej „niskiej emisji” PM10 oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie.*

II. 8. BIOSFERA I KRAJOBRAZ

Środowisko przyrodnicze Golasowic uległo silnemu przekształceniu w związku z przeznaczeniem znacznych obszarów do pełnienia funkcji rolniczej. Dlatego też miejsce zbiorowisk leśnych, stanowiących dominującą roślinność pierwotną na tym terenie, zajmują obecnie przede wszystkim zbiorowiska pól uprawnych, łąki świeże i wilgotne, szuwały oraz dynamiczne układy związane z użytkowanymi zbiornikami wodnymi.

Zajmujące największą powierzchnię pola uprawne są zróżnicowanymi pod względem powierzchni intensywnie użytkowanymi układami roślinnymi. Występują układy z rzędu *Chenopodietalia cyani*, będące zbiorowiskami pól uprawnych, towarzyszącymi uprawom roślin zbożowych i lnu oraz z rzędu *Polygono-Chenopodietalia*, grupującego zbiorowiska chwastów upraw okopowych i ogrodowych. Ważnym składnikiem roślinności charakteryzowanego obszaru są łąki i pastwiska, reprezentujące klasę *Molinio-Arrhenatheretea* oraz rząd *Arrhenatheretalia*, przywiązany do siedlisk żyznych i świeżych. Poszczególne płaty różnią się pod względem powierzchni oraz intensywności użytkowania, co wpływa znacząco na ich skład gatunkowy i możliwość ustalenia przynależności fytosocjologicznej. Poza łąkami świeżymi klasę *Molinio-Arrhenatheretea* reprezentują również, występujące wzdłuż cieków wodnych zbiorowiska ziołoroślowe ze związku *Filipendulion ulmariae*. Zajmują one miejsca wilgotne i w przeciwieństwie do opisanych uprzednio nie są uzależnione od koszenia. Niewielkie powierzchnie zajmują również ubogie florystycznie układy pastwiskowe i niskie, przylegające do ziemi murawy (porastające miejsca silnie wydeptywane).

Z dolinami rzecznyymi oraz zbiornikami wodnymi związane są niewielkie płaty roślinności szuwarowej z klasy *Phragmitetea* oraz wodnej z klasy *Potametea* i *Lemnetea minoris*. Stawy na charakteryzowanym terenie użytkowane są w bardzo różnym stopniu. Obok obiektów wyraźnie utrzymywanych, a w związku z tym w znacznym stopniu pozbawionych roślinności (zwłaszcza szuwarowej), stwierdzono zbiorniki o niewielkim poziomie wody, jak i zupełnie jej pozbawione. Taka różnorodność warunków siedliskowych oraz presji antropogenicznej idzie w parze z obecnością, typem i zróżnicowaniem roślinności. Ponadto podkreślenia wymaga fakt znacznego dynamizmu opisywanych układów roślinnych, które podlegają spontanicznym przemianom, w zależności od istniejących warunków wodnych. Szuwały właściwe, reprezentowane m.in. przez szuwar trzcinowy *Phragmitetum australis*, szuwar szerokopałkowy *Typhetum latifoliae*, szuwar z manną mielec *Glycerietum maximae* czy szuwar z kropidłem wodnym *Oenanthe-Rorippetum* występują w niektórych zbiornikach wodnych (w tym pozbawionych wody), a częściowo również w sąsiedztwie

cieków. Zbiorowiska rzęs tworzące skupienia na powierzchni wód stojących zbiorników wodnych reprezentowane są przez jednogatunkowe asocjacje rzęsy drobnej *Lemna minor*, a rzadziej – także przez *Lemno minoris-Salvinietum natantis* z udziałem chronionej paproci wodnej – salwinii pływającej. W przypadku wysychających zbiorników wodnych, na ich dnie obserwowano także umiarkowanie nitrofilne zbiorowiska terofitów z klasy *Bidentetea tripartiti*, a także asocjacje chwastnicy jednostronnej *Echinochloa crus-galli*.

Większe kompleksy lasów (Lasy Państwowe - nadleśnictwo Ustroń i leśnictwo Próchna) to lasy świeże i lasy mieszane wilgotne, których dominującym gatunkiem drzewostanowym jest przede wszystkim brzoza i dąb (ten ostatni często ponad stuletni), pełniące funkcję ochronną (lasy trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłowej). Lasy te porastają gleby: brunatne wylugowane lub kwaśne, opadowoglejowe właściwe, gruntowoglejowe właściwe względnie mineralno-murszowe, cechujące się pokrywą zadarnioną. Stan siedliska oceniony został częściowo jako naturalny a częściowo – zniekształcony (<http://mapa.katowice.lasy.gov.pl/>). Niewielką powierzchnię zajmują inne zbiorowiska leśne, z których część stanowią lasy gospodarcze o trudnej do ustalenia przynależności fitosocjologicznej, pozostałe układy – związane głównie z dolinami rzecznyymi – reprezentują łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*, olsy (zbiorowiska z klasy *Alnetea glutionsae*) oraz grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*. łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* jest najpospolitszym w Polsce niżowym lasem łągowym, w którym skład gatunkowy cechuje się domieszką roślin typowych dla olsów i szuwarów. Nierzadko zbiorowiskom łągowym w dolinach rzecznych towarzyszą układy nawiązujące do olsów – olsu porzeczkowego *Ribeso nigri-Alnetum*, a w zasadzie o charakterze pośrednim pomiędzy łągiem jesionowo-olszowym i olsem. Zajmują one lokalne obniżenia terenu, w których może dochodzić do częściowej stagnacji wód. Płaty grądu subkontynentalnego *Tilio cordatae-Carpinetum betuli*, a więc wielogatunkowego lasu lipowo-dębowo-grabowego, niezwykle plastycznego i zróżnicowanego wewnątrz zbiorowiska, zachowały się w nielicznych miejscach poza dolinami rzecznyymi, lecz także w sąsiedztwie cieków, ale raczej w wyższych, zasadniczo niezalewanych obszarach. W pozostałościach lasów grądowych zachowało się wiele okazałych i zasługujących na ochronę drzew. Poszczególne płyty opisanych zespołów charakteryzują się dość niejednorodnym stanem zachowania. Obok układów o niezbyt silnie zaburzonej strukturze i dość jednoznacznej przynależności fitosocjologicznej, występują fitocenozy silnie przekształcone, kadłubowe, składające się z najmniej wrażliwych na degradację i degenerację gatunków.

Poza lasami i zbiorowiskami leśnymi na terenie opracowania występują zadrzewienia i zakrzewienia. Te ostatnie mogą mieć charakter oszyjkowy dla układów leśnych lub – jak w przypadku zarośli łożowych *Salicetum pentandro-cinereae* – towarzyszyć częściowo wyschniętym zbiornikom wodnym. Nie pokrywają one jednak większych powierzchni, nawet w sąsiedztwie cieków wodnych i sztucznych zbiorników. Duże znaczenie – wobec niewielkiej łącznej powierzchni leśnej – odgrywają zachowane w krajobrazie liniowe zadrzewienia, związane głównie z drogami, a posiadające znaczne walory krajobrazowe. Obraz struktury przyrodniczej opisywanych sołectw dopełnia roślinność kształtowana przez człowieka (zwłaszcza ogrody przydomowe, także zieleń cmentarna) oraz roślinność ruderalna, zajmująca miejsca przekształcone antropogenicznie, m.in. podwórka, przypłocia, składowiska, drogi i ich pobocza (klasy *Artemisietea vulgaris*, *Agropyreteae intermedio-repentis* oraz rzędy *Plantaginetalia majoris*, *Sisymbrietalia*).

Opisane wyżej bogate wartości środowiska przyrodniczego i urozmaicona rzeźba terenu przekładają się na wysokie walory krajobrazowe. Rolniczo - wiejski charakter sołectwa, z mozaiką pól uprawnych oraz uspokojoną i stosunkowo zwartą zabudową ekstensywną stanowi uzupełnienie krajobrazu kulturowego. Charakterystycznym elementem są enklawy zadrzewień śródpolnych oraz szpalery drzew wzdłuż dróg przebiegających przez tereny otwarte. Lokalnym urozmaiceniem są eksponowane miejscowo w krajobrazie wieże kościelne.

Harmonia między krajobrazem przyrodniczym i kulturowym w ostatnich latach zostaje nieco zakłócona i wypierana przez funkcje podmiejskie (mieszkaniowe i usługowe). Dysharmonijne elementy krajobrazu związane są z przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć wraz z lokalizacją konstrukcji słupowych.

II. 9. KLIMAT AKUSTYCZNY

W obrębie i w otoczeniu analizowanego terenu występuje głównie komunikacyjne źródła hałasu w postaci drogi wojewódzkiej nr 938 Pawłowice – Cieszyn. Zagrożenie hałasem, na odcinku tej drogi, przebiegającym przez Golasowice i Jarząbkowice, jest znaczne. W odległości do kilkudziesięciu metrów od jezdni istnieje możliwość wystąpienia przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu. Obecnie teren położony wzdłuż tej drogi jest tylko w niewielkim stopniu zabudowany. W celu wykluczenia ewentualnych konfliktów, należałoby nie wprowadzać nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie tej drogi.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające dotychczasowe rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Dopuszczalne długookresowe średnie poziomy dźwięku A w decybelach (dB), przy wskaźnikach mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, dla emisji pochodzącej z dróg lub linii kolejowych, wynoszą:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży oraz domów opieki społecznej - 64 dB dla pory dnia i 59 dB dla pory nocnej.
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, rekreacyjno-wypoczynkowych i mieszkaniowo-usługowych - 68 dB dla pory dnia i 59 dB dla pory nocnej.

III. GŁÓWNE PROBLEMY I CELE OCHRONY ŚRODOWISKA

III. 1. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE PRAWNEJ NA MOCY USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY

Spośród wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody form ochrony przyrody na terenie sołectwa Golasowice występują pomniki przyrody. Dotychczas nie powołano żadnej obszarowej formy ochrony przyrody.

Pomnikami przyrody są okazałych rozmiarów drzewa i grupy drzew. Lista zakazów, które mogą być wprowadzone w stosunku do tej formy ochrony oraz wyjątków od nich zawarta jest w art. 45 ww. ustawy o ochronie przyrody. W rejestrze prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w obszarze planu znajdują się następujące pomniki przyrody:

- **dąb szypułkowy *Quercus robur*** w Golasowicach, powołany Orzeczeniem nr 00092 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956r. nr LO 13b/15/56, zlokalizowany obok stawu Chodniczek, o obw. 565 cm,
- **dąb szypułkowy *Quercus robur*** w Golasowicach, powołany Orzeczeniem nr 00092 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956r. nr LO 13b/15/56, zlokalizowany obok stawu Młynawa, o obw. 450 cm,
- **jednogatunkowa grupa 2 dębów szypułkowych *Quercus robur*** w Golasowicach, powołana Orzeczeniem nr 00092 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.08.1956r. nr LO 13b/15/56, zlokalizowana obok stawu Chodniczek, o obw. 475 i 520 cm; pierwotnie grupa liczyła 3 sztuki dębów, lecz jeden z nich usechł, obecnie zwalony.

Obowiązuje również ochrona gatunkowa obejmująca okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Lista gatunków chronionych, kategorie ochrony, zakazy oraz sposoby ochrony poszczególnych grup organizmów określone zostały w rozporządzeniach Ministra Środowiska: z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną; z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Ustalenie listy gatunków objętych ochroną prawną występujących na terenie sołectwa Golasowice napotyka zasadniczo na problem braku specjalistycznych badań i analiz, nieaktualność informacji lub ich zgeneralizowany charakter (brak precyzyjnej informacji przestrzennej). Przedstawiona poniżej lista gatunków ma więc charakter pogładowy (na podstawie opracowania ekofizjograficznego dla sołectw: Jarząbkowice i Golasowice w gminie Pawłowice, sierpień 2012 r.)

Gatunki objęte ścisłą ochroną gatunkową (pogrubioną czcionką – stwierdzone w rejonie Golasowice lub/i Jarząbkowic, zwykłą czcionką – podawane dla rejonu całej gminy Pawłowice):

- rośliny naczyniowe: nadwodnik sześciopręcikowy *Elatine hexandra* (Stebel i in. 1997b); nadwodnik naprzeciwlistny *Elatine hydropiper* (Stebel i in. 1997b); **nadwodnik trójpręcikowy *Elatine triandra*** (Stebel i in. 1997b; Popiela 1998), skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia* (Urbisz 2003), **grzybieńczyk wodny *Nymphoides peltata*** (Domańska, Domański 1996; Urbisz, Urbisz 1998), **salwinia pływająca *Salvinia natans*** (Domańska, Domański 1996; Stebel i in. 1997a; Urbisz, Urbisz 1998; obs. własne); kotewka orzech wodny *Trapa natans* (Hryniewiecki 1950; Stebel i in. 1997a); kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* (Stebel i in. 1997a); jezierzka mniejsza *Najas minor* (Stebel i in. 1997b); **pływacz *Utricularia sp.*** (obs. własne);

- zwierzęta: perkozek *Tachybaptus ruficollis*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, perkoz rogaty *Podiceps auritus*, zauszniak *Podiceps nigricollis*, bąk *Botaurus stellaris*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, czapla biała *Egretta alba*, czapla purpurowa *Ardea purpurea*, bocian czarny *Ciconia nigra*, bocian biały *Ciconia ciconia*, łabędź niemy *Cygnus olor*, świstun *Anas penelope*, krakwa *Anas strepera*, rożeniec *Anas acuta*, cyranka *Anas querquedula*, płaskonos *Anas clypeata*, gągoł *Bucephala clangula*, bielaczek *Mergus albellus*, nurogęś *Mergus merganser*, bielik *Haliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, rybołów *Pandion haliaetus*, wodnik *Rallus aquaticus*, kokoszka *Gallinula chloropus*, żuraw *Grus grus*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, czajka *Vanellus vanellus*, biegus zmienny *Calidris alpina*, batalion *Philomachus pugnax*, bekasik *Lymnocyptes minimus*, kszczyk *Gallinago gallinago*, rycyk *Limosa limosa*, kulik wielki *Numenius arquata*, brodziec śniady *Tringa erythropus*, krwawodziób *Tringa totanus*, kwokacz *Tringa nebularia*, samotnik *Tringa ochropus*, łączak *Tringa glareola*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, mewa mała *Larus minutus*, śmieszka *Larus ridibundus*, mewa pospolita *Larus canus*, rybitwa wielkodzioba *Sterna caspia*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, zimorodek *Alcedo atthis*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, remiz *Remiz pendulinus*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, potrzos *Emberiza schoeniculus* (Kruszyk, Zbroński 2002); trzmiełojad *Pernis apivorus*, krogulec *Accipiter nisus* (Kruszyk, Zbroński 2003); warzęcha *Platalea leucorodia* (Kajzer, Malczyk 2008); zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* (obs. własne).

Gatunki objęte częściową ochroną gatunkową (pogrubioną czcionką – stwierdzone w rejonie Golasowic lub/i Jarząbkowic, zwykłą czcionką – podawane dla rejonu całej gminy Pawłowice):

- rośliny naczyniowe: **kopytnik pospolity *Asarum europaeum*** (Stebel i in. 1997a; Urbisz, Urbisz 1998), przytulia (marzanka) wonna *Galium odoratum* (Urbisz 2003), bluszcz pospolity *Hedera helix* (Urbisz 2003), **grzybień biały *Nuphar lutea*** (Stebel i in. 1997a; Urbisz, Urbisz 1998), **kalina koralowa *Viburnum opulus*** (Stebel i in. 1997a; Urbisz 2003), **kruszyna pospolita *Fragula alnus*** (obs. Własne);
- zwierzęta: kormoran *Phalacrocorax carbo*, czapla siwa *Ardea cinerea*, mewa srebrzysta/ białogłowa *Larus argentatus/ cachinnans*, mewa białogłowa *Larus cachinnans* (Kruszyk, Zbroński 2002); wydra *Lutra lutra* (Skowrońska i in. 2008).

Ponadto z terenu Pawłowic podawane były następujące zwierzęta chronione ustawą z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. 1995 nr 147 poz. 713 ze zm.), których pełen wykaz zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska z 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz.U. 2005 nr 45 poz. 433): gęś zbożowa *Anser fabalis*, gęś białoczelną *Anser albifrons*, gęgawa *Anser anser*, cyraneczka *Anas crecca*, krzyżówka *Anas platyrhynchos*, głowienka *Aythya ferina*, czernica *Aythya fuligula*, łyska *Fulica atra*, słonka *Scolopax rusticola* (Kruszyk, Zbroński 2002), zając szarak *Lepus europaeus* (obs. własne).

Nieliczenie powołane dotychczas formy ochrony przyrody (3 pomniki przyrody - 4 drzewa), nie przesądzą o braku walorów przyrodniczych zasługujących na ochronę. Obszar opracowania jest niezwykle bogaty w sędziwe i okazałe drzewa o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych czy krajobrazowych - zasługują na ochronę gwarantującą ich trwałość i dobry stan zachowania. Nie bez znaczenia jest również rola krajobrazowa istniejących lasów oraz zbiorników wodnych, istotnie wzbogacająca walory estetyczne krajobrazu kulturowego. Objęcie ochroną mogłoby dotyczyć również najcenniejszego przyrodniczo fragmentu związanego z doliną Pielgrzymówki wraz z jej dopływami i układem stawów. Na terenach tych koncentruje się występowanie wartościowych siedlisk – łągów jesionowo-olszowych, układów o charakterze olsowym, grądów subkontynentalnych oraz nieleśnych siedlisk związanych z wodami. Takie układy roślinne, wraz z istniejącymi na ich obrzeżach ekotonami, są miejscem występowania różnych gatunków roślin i zwierząt, szczególnie

atrakcyjnym i cennym przy uwzględnieniu dominującego sposobu użytkowania pozostałych gruntów w tej części gminy. Stanowią one ponadto lokalne korytarze ekologiczne, które umożliwiają przemieszczanie się organizmów w obrębie sołectw oraz poza granice gminy.

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu do najistotniejszych problemów ochrony środowiska należą:

1. Zapewnienie warunków ochrony i wzbogacania różnorodności biologicznej, a zwłaszcza:
 - ochrona naturalnego ukształtowania dolin cieków oraz innych obszarów wodno-błotnych (rozlewisk i podmokłości w ciągach dolin),
 - ochrona zbiorowisk roślinności półnaturalnej, a zwłaszcza: łąkowych i łągowych,
 - zachowanie warunków dla siedlisk gatunków podlegających ochronie prawnej,
 - utrzymanie i wzmocnienie trwałego funkcjonowania obszarów leśnych,
 - utrzymanie mozaikowości ekosystemów.
2. Ochrona zasobów wodnych oraz zapewnienie korzystnych warunków ich odtwarzania i odpływu, dotyczy w szczególności:
 - Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych (UPWP: Q-I Rejonu Górnej Odry oraz Q-II Dolina Małej Wisły),
 - rzeki Pielgrzymówki i Golasowickiego Potoku wraz z lokalnymi dopływami i rowami odwadniającymi,
 - ograniczenia zanieczyszczeń dla wód podziemnych i powierzchniowych, przez rozwój systemów gospodarki wodno - ściekowej oraz zapewnienia obudowy biologicznej, zwłaszcza w zakresie cieków i rowów odwadniających kompleksy rolne.
3. Ograniczenie środowiskowych zagrożeń dla zdrowia ludzi, a zwłaszcza:
 - ochrona zasobów wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
 - ochrona przed narażeniem na niebezpieczeństwo powodzi w zasięgu terenów zalewowych o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$ (fragment doliny Pielgrzymówki) oraz skutkami podtopień i zalewania wodami opadowymi w pobliżu przebiegu innych dolin;
 - ochrona przed zagrożeniem osuwaniem się mas ziemnych w rejonie występowania zarejestrowanych osuwisk,
 - ochrona przed hałasem komunikacyjnym w rejonie przebiegu tranzytowej drogi wojewódzkiej;
 - ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w rejonie przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć.
 - ograniczanie zanieczyszczania powietrza ze źródeł niskiej emisji.
4. Uwarunkowania wynikające z przyszłych potrzeb eksploatacji złóż kopalni, oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalni, przede wszystkim odnoszące się do potencjalnych skutków eksploatacji górniczej w zakresie:
 - odporności powierzchniowych obiektów budowlanych na odkształcenia terenu i zapewnienia ich użyteczności funkcjonalno - technicznej, co przekłada się na bezpieczeństwo i jakość życia lokalnej społeczności, zwłaszcza w przypadku wtórnego uaktywnienia się innych zagrożeń fizjograficznych (osuwanie się mas ziemnych);
 - zmian ukształtowania terenu, które mogą doprowadzić do zmian stosunków wodnych (niecki bezopływowe, zakłócenie spływu powierzchniowego wód, pogorszenie właściwości gleb), co przekłada się na degradację środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, pogorszenie jakości upraw polowych i leśnych oraz inne ograniczenia w użytkowaniu terenów.

III. 2. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW, A TAKŻE NA LOKALNIE WYSTĘPUJĄCY SYSTEM PRZYRODNICZY I SIĘĆ POWIĄZAŃ EKOLOGICZNYCH (KORYTARZE EKOLOGICZNE, SZLAKI MIGRACJI).

Obszar planu nie znajduje się wewnątrz sieci obszarów Natura 2000, nie powołano żadnego obiektu współtworzącego formę ochrony w postaci Natura 2000 czy wchodzącego w skład sieci ekologicznej ECONET-PL.

Kilka kilometrów na wschód od sołectwa Golasowic rozciąga się obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Górnej Wisły” (PLB240001) ustanowiony w ramach Natury 2000. Obszar ten został powołany dla ochrony ptactwa wodno - błotnego. Stwierdzono w nim m.in. występowanie ok. 30 ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Jest to biocentrum i korytarz o najwyższym priorytecie, o szczególnej roli dla ptaków, łączący się od wschodu ze stawami w Zawadce i Brzeszczach, a od południa z Bramą Morawską. W nieco większym oddaleniu występują specjalne obszary ochrony siedlisk: Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki (PLH240039) oraz Pierściec (PLH240022) stanowiące również elementy objęte formą ochrony Natura 2000. Zbiornik Goczałkowicki wraz ze zbiornikiem Łąka i zespołem stawów rybnych (na jego obrzeżach) wchodzi w skład ponadregionalnego przystanku ornitologicznego.

W gminie Strumień – zlokalizowany jest korytarz ekologiczny sieci ekologicznej ECONET-Polska o randze międzynarodowej – „Górna Wisła”. Znaczny fragment sołectwa znajduje się natomiast w granicach ostoi obszarowej CORINE „Dolina Górnej Wisły” (krajowy nr ostoi 582), której łączna powierzchnia wynosi aż 36 857 ha - motywem ochrony były krajobraz, siedliska, flora, kolonia bociana, fauna (źródło: www.2007.przyroda.katowice.pl). Obszar planu położony jest również na terenie dwóch ostoi ichtiofauny województwa śląskiego: Olzy Dolnej (obejmującej dolną część transgranicznej zlewni Olzy), Wisły Małej (obejmującej górną część zlewni Wisły od zapory zbiornika Wisła Czarne do cofki zbiornika Goczałkowice), wyznaczonych dla ochrony materiału genetycznego cennych gatunków ryb, a po odtworzeniu lokalnych dróg oraz historycznych szlaków migracji również dla ochrony potadromicznych i diadromicznych gatunków ryb, w tym gatunków chronionych. Na południowy-zachód od terenu sołectwa zlokalizowany jest obszar rdzeniowy ostoi Olza Dolna, w skład której wchodzi m.in. ujściowy odcinek Pielgrzymówki (Parusel i in. 2007).

Charakteryzowany fragment gminy Pawłowice można uznać za element korytarza herpetologicznego o znaczeniu regionalnym Dolina łownicy, Bajerki, Knajki i innych małych rzek zasilających stawy hodowlane w okolicy Zbiornika Goczałkowickiego (Parusel i in. 2007). Brak informacji na temat granic tego korytarza uniemożliwia jednoznaczne rozstrzygnięcie, czy Pielgrzymówka i Potok Golasowicki oraz stawy Pawłowickie rzeczywiście wchodzi w jego skład. Nie ulega jednak wątpliwości, że doliny cieków wodnych wraz z towarzyszącymi im siedliskami leśnymi, szuwarowymi, torfowiskowymi, łąkowymi, rozlewiskami, zbiornikami wodnymi, rowami i wszelkimi trwałymi, jak również okresowymi zagłębieniami z wodą stwarzają warunki środowiskowe, które umożliwiają realizację funkcji życiowych herpetofauny i jako takie odgrywają istotną rolę dla ochrony i migracji płazów oraz gadów (Parusel i in. 2007).

Poza opisanymi korytarzami ekologicznymi analizowany teren jest dość słabo powiązany ze strukturami przyrodniczymi otaczającymi gminę Pawłowice. Jest to szczególnie widoczne przy uwzględnieniu rozmieszczenia zbiorowisk leśnych oraz możliwości przemieszczania się związanych z nimi gatunków. Jedyne większe tereny leśne to obszar w północnej części w styku z sołectwem Pawłowice oraz rejon w południowo - wschodniej części na styku Jarząbkowic i Golasowic. Znaczna powierzchnia gruntów intensywnie użytkowanych rolniczo, idąca z nią w parze niewielka, częściowo rozproszona powierzchnia leśna, uregulowane ciek i oddalenie większych kompleksów leśnych składają się na izolację siedlisk leśnych i wodnych, stanowiących największą wartość przyrodniczą

tego obszaru. Izolację tę potęguje przebieg tranzytowej drogi wojewódzkiej rozcinający część obszaru planu oraz oddzielający sołectwa Golasowice i Jarząbkowice – znacząca bariera przestrzenna. Elementem faktycznie wpływającym na wewnętrzną spójność obszaru oraz jego częściową łączność ekologiczną w kierunku południowo-zachodnim (w stronę Pielgrzymowic) i oraz w kierunku wschodnim (w stronę Jarząbkowic) stanowi ciek Pielgrzymówka.

Ustalenia planu nie będą mieć istotnego wpływu na cele i przedmiot ochrony najbliższych obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także innych ostoj i korytarzy wchodzących w skład sieci ekologicznych, w tym korytarza migracji ptaków „Dolina Górnej Wisły”. Istotne elementy zagospodarowania terenu, z punktu widzenia migracji zwierząt, w tym ochrony ptaków w kontekście miejsc odpoczynku i żerowania dla ptaków migrujących, oraz funkcjonowania korytarzy ekologicznych, w postaci istniejących zbiorników wodnych (stawów), dolin cieków powierzchniowych oraz zalesień zostają ustaleniami planu chronione w ramach ciągów terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE) oraz terenów lasów (ZL).

III. 3. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W WYNIKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.

Brak przyjęcia projektowanego dokumentu i realizacji jego ustaleń nie odmieni w znaczący sposób stanu środowiska. Obecny stan planistyczny w obszarze opracowania regulowany jest obowiązującymi ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Golasowice (uchwała nr XXVII/377/2005 Rady Gminy Pawłowice z dnia 23 września 2005 r.). Ustalenia obowiązującego planu nie wpływają w sposób znaczący na pogorszenie stanu środowiska w obszarze opracowania i na terenach przyległych. Podstawowym zadaniem nowego planu jest weryfikacja i aktualizacja obowiązujących ustaleń, zarówno pod kątem aktualnego stanu prawnego, w tym orzecznictwa w sprawach planistycznych, jak i możliwości rozwojowych obszaru uwzględniających indywidualne potrzeby lokalnej społeczności.

Plan miejscowy jest instrumentem kontrolowania zagospodarowania i użytkowania terenu, głównie w procedurze wydawania pozwoleń na budowę. W procedurze tej oprócz samej kontroli danego zamierzenia inwestycyjnego pod względem jego zgodności z przeznaczeniem terenu oraz parametrami i wskaźnikami zagospodarowania obowiązuje stosowanie szeregu przepisów odrębnych ustaw, warunków technicznych i norm stosownie do przedmiotu inwestycji. Większość zagadnień związanych z ochroną środowiska podlega więc ochronie na wyższym szczeblu, zwłaszcza na mocy Prawa ochrony środowiska i Prawa wodnego wraz z przypisanymi do nich rozporządzeniami. Należy również pamiętać, iż stosowanie określonych w planie miejscowym niektórych zasad ogólnych (np. stosowanie wysokosprawnych indywidualnych systemów grzewczych czy ograniczanie uciążliwości w postaci zapyłania czy nieprzyjemnych zapachów), stwarza trudności w ich wyegzekwowaniu, jeśli nie są one znormalizowane w przepisach nadrzędnych. Plan miejscowy nie może więc określać regulacji, których wyegzekwowanie na etapie wydawania pozwolenia na budowę jest niemożliwe lub w sposób nieuprawniony utrudnia lub uniemożliwia realizację inwestycji. Uprawnienia organu uchwalającego akt prawa miejscowego jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (w tym przypadku rady gminy) są więc ograniczone i nie mogą ingerować w zadania innych organów i instytucji powołanych w celu ochrony środowiska. Dobitnie pokazuje to przykład zagadnień związanych ze skutkami eksploatacji górniczej, której oddziaływanie na powierzchnię terenu często w sposób znaczący kreuje zmiany w środowisku i generuje uciążliwości dla lokalnej społeczności. Jednak ustalenia planu miejscowego mimo iż mają rozwiązywać kwestie powierzchniowego przeznaczenia terenu nie mogą wpływać na sposób eksploatacji podziemnych złóż kopalin i ograniczać oddziaływań powierzchniowych, nawet

jeśli przewidywane konflikty przestrzenne są możliwe do zidentyfikowania.

Projektowany nowy dokument planistyczny (plan miejscowy) nie wnosi więc żadnych istotnych nowych regulacji środowiskowych, które w sposób zasadniczy byłyby odmienne od ustaleń obowiązującego w tym zakresie dokumentu. Podstawową różnicą polega na tym, iż nowy plan umożliwia zwiększony rozwój sołectwa, uwzględniając w sposób umiarkowany i racjonalny kierunki przeznaczenia terenu określone w polityce przestrzennej gminy na mocy obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice.

III. 4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA WYŻSZYCH SZCZEBLACH (MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM) ISTOTNE DLA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIENIA

Za dokumenty rangi krajowej i międzynarodowej (w tym wspólnotowej) formułujące cele istotne z punktu widzenia ocenianego dokumentu uznano następujące:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015
2. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
3. Projekt koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju na lata 2008-2033
4. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013
5. Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań (2003)

Biorąc pod uwagę ustalenia projektu planu i ich potencjalne skutki środowiskowe dokonano oceny spójności projektu z celami ochrony środowiska sformułowanymi w/w dokumentach. Przy analizie kierowano się oceną relacji, jaka zachodzi pomiędzy zapisami projektu planu a dokumentami o charakterze strategicznym.

W pierwszej kolejności oceniono wymóg spójności rozumiany jako niekolidujące umożliwienie realizacji, na podstawie ustaleń planu miejscowego, większości celów ochrony środowiska, możliwych do ujęcia na przedmiotowym obszarze. Ze względu jednak na specyfikę aktu prawa miejscowego, plan miejscowy nie stymuluje w szczególności działań proekologicznych. Biorąc pod uwagę ogólność ustaleń, uznaje się iż powyższy wymóg spójności jest spełniony w ramach niżej przywołanych dokumentów wraz z ich zasadniczymi celami:

- **odnowiona Strategia UE dotycząca trwałego rozwoju (2006)** - strategia wyznacza cele ochrony środowiska w zakresie: zmiany klimatu i czystej energii, zrównoważonego transportu, ochrony zasobów naturalnych i gospodarowania nimi;
- **Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015** - podstawowy dokument kierunkowy wskazujący kierunki rozwoju kraju w latach 2007 –15 i przenoszący na grunt krajowy cele Strategii Lizbońskiej; jednym z głównych celów SRK, jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski w aspekcie wielu dziedzin życia społecznego, gospodarczego, ekonomicznego i środowiskowego.
- **Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016** - krajowy dokument strategiczny wyznaczający cele w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju; odnosi się do wszystkich problemów środowiska, jego celem jest zapewnienie poprawy jakości życia poprzez zachowanie właściwego stanu środowiska;
- **Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań (2003)** - celem nadrzędnym strategii jest zachowanie całego rodzimego bogactwa różnorodności oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego).

Analiza spójności z celami ochrony środowiska ustanowionymi w dokumentach wyższego szczebla pozwala na wyodrębnienie celów, które ustaleniami planu miejscowego będą wzmocnione:

- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory** – mimo iż w obszarze opracowania formalnie nie występują obszary Natura 2000, jednak mając na uwadze potencjalny wpływ zmian w środowisku ocenianego obszaru, na występujące tego typu obszary w najbliższym otoczeniu, uznaje się iż ustalenia projektu planu miejscowego stwarzają warunki zachowania i/lub odtworzenia siedlisk naturalnych i gatunków;
- **Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim** – projektowany dokument pozostawia tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi poza strefą zainwestowania, jako „zielen naturalna”, co przyczyni się do ograniczenia negatywnych konsekwencji powodziowych dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz innych działalności;
- **projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju na lata 2008-2033** - ustalenia projektu planu miejscowego będą wpływać na poprawę efektywności wykorzystania przestrzeni opartej na zrównoważonym rozwoju, co jest celem szczegółowym polityki przestrzennej państwa, zwłaszcza w kontekście rozwoju kontrolowanego ustaleniami planu w przeciwieństwie do rozwoju wybiórczego na podstawie indywidualnych decyzji administracyjnych;
- **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013** - ustalenia projektowanego dokumentu, poprzez kształtowanie korzystnych warunków przestrzennych dla wzbogacenia lokalnych ośrodków usługowych oraz pobudzenia przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, wpisują się w strategiczne cele tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności i gospodarki opartej na przedsiębiorczości oraz zwiększenia poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

III. 5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Skutki realizacji ustaleń projektu planu będą mieć zasadniczo oddziaływanie miejscowe i lokalne. Niektóre skutki w postaci skumulowanej z oddziaływaniem innych obszarów przyległych będą wpływać na jakość środowiska w układzie ponadlokalnym (regionalnym) - jednak wpływ ten na kształtowanie stanu środowiska będzie bardzo słaby i zależny od innych regulacji nadrzędnych w zakresie powszechnie obowiązującego prawa.

W tym kontekście oraz mając na uwadze oddalenie gminy Pawłowice od granicy państwa, należy uznać, że nie występuje transgraniczne oddziaływanie na środowisko w rozumieniu art. 104 Ustawy z dnia 3 października 2009 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

IV. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

IV.1. WARUNKI ZDROWOTNE I BEZPIECZEŃSTWO LUDNOŚCI

Oddziaływanie na ludzi będzie się wiązało z kształtowaniem ogólnych warunków zdrowotnych i bioklimatycznych, na które pośredni wpływ wywiera w szczególności stan sanitarny powietrza, wód, gleb (zależności wynikające m.in. z wymienionych elementów środowiska omówiono w kolejnych punktach oceny). Bezpośrednie oddziaływanie na ludzi wynika z emisji zanieczyszczeń w postaci hałasu czy promieniowania elektromagnetyczne oraz wiąże się z bezpieczeństwem powszechnym w zakresie eliminacji zagrożeń np. wodnych (powodzie, podtopienia) i geologicznych (osuwanie się mas ziemnych, skutki eksploatacji złóż kopalin), a także z wpływem na ogólną jakość życia (warunki zamieszkania i użytkowania).

Prognozowane narażenie na ponadnormatywny poziom hałasu.

W obszarze planu oraz w jego sąsiedztwie pogorszenie klimatu akustycznego będzie się wiązać z realizacją zabudowy mieszkaniowej (chronionej przed hałasem) w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej (ul. Cieszyńska) o statusie drogi klasy głównej. Trudno natomiast ocenić wpływ nowego użytkowania, w szczególności działalności gospodarczych i produkcji rolniczej, na klimat akustyczny. Może ulec on pogorszeniu na skutek zwiększonego ruchu samochodowego związanego z obsługą nowych terenów oraz w przypadku niektórych procesów technologicznych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- skala realizacji nowych funkcji chronionych przed hałasem, w zasięgu oddziaływania hałasu komunikacyjnego, jest nieznaczna (pojedyncze przypadki w sąsiedztwie istniejącej zabudowy – skala obszarów istniejących terenów budowlanych jest również niewielka) – ograniczanie możliwości realizacji nowych funkcji mieszkalnych przy drodze wojewódzkiej, oprócz dbania o warunki zdrowotne, przyczyni się również do ochrony krajobrazu wykluczając konieczność realizacji ekranów akustycznych zakłócających percepcję przestrzenną;
- zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska plan miejscowy wymienia tereny chronione przed hałasem, zaliczając je do odpowiedniej grupy terenów dla których obowiązują dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku: MN zalicza się do terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; MW zalicza się do terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej; MU zalicza się do terenów zabudowy mieszkaniowo - usługowej; 2UP (teren szkoły w Golasowicach) zalicza się do terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży; tereny 1ZP - 4ZP zalicza się do terenów rekreacyjno - wypoczynkowych;
- niekorzystnym zmianą mają przeciwdziałać ustalenia planu w zakresie ochrony przed hałasem (uznaje się przywołane regulacje za pozytywne):
 - „*przy realizacji zamierzeń inwestycyjnych lokalizowanych w obszarze planu, należy uwzględnić dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, w stosunku do terenów o których mowa w ust. 1 (wymienione wyżej), w szczególności stosując zabezpieczenia i rozwiązania techniczne ograniczające ponadnormatywny poziom hałasu*”;
 - „*dla nowych budynków mieszkalnych oraz zamieszkania zbiorowego lokalizowanych w zasięgu uciążliwości wynikających z emisji hałasu komunikacyjnego związanego z przebiegiem drogi klasy „główna” w terenie KDG, należy uwzględnić stosowanie przegród zewnętrznych, okien i drzwi o izolacyjności akustycznej ograniczającej ponadnormatywny hałas*”;
- znaczące bezpośrednie negatywne skutki mogą dotyczyć kilku przypadków terenów o dopuszczonej funkcji mieszkaniowej położonych przy drodze wojewódzkiej (teren KDG) - zasięg skutków będzie miejscowy, a niekorzystne zjawiska są odwracalne i mogą być krótkoterminowe (stosowanie zabezpieczeń w budynkach i przy drodze).

Prognozowane narażenie na emisję promieniowania elektromagnetycznego

Źródłami emisji fal elektromagnetycznych są nadajniki radiowe, stacje nadawcze telefonii komórkowej, oraz urządzenia elektroenergetyczne (linie wysokiego i średniego napięcia, niektóre stacje transformatorowe). Przepisy w tym względzie reguluje przede wszystkim rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Stacje bazowe telefonii komórkowej są rozlokowane w kilku miejscach w okolicy - na: masztach, kominach, dachach budynków. Zasięg ich ponadnormatywnego oddziaływania na ogół wynosi od ok. 30 do ok. 100 m w poziomie oraz od ok. 10 do ok. 40 m w pionie.

W obszarze planu przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokich (220 kV i 110 kV) i średnich napięć – brak danych o strefach ponadnormatywnego oddziaływania. Istotne jest oczywiście oddziaływanie linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, które mieści się z reguły w zakresie od kilku do kilkunastu metrów od skrajnych przewodów. Operatorzy sieci wnoszą, aby w tzw. „pasie technologicznym linii” (do ok. 15 m od skrajnych przewodów linii 110 kV i 25 m od linii 220 kV – brak przepisów w tym zakresie) nie budować budynków mieszkalnych i nie lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi. W uproszczeniu można przyjąć, że ponadnormatywne wartości promieniowania elektromagnetycznego mieszczą się w granicach pasa technologicznego.

Ustalenia planu, podobnie jak ogólnokrajowe przepisy odrębne, dopuszczają lokalizację systemów infrastruktury technicznej i uzbrojenia terenu, w tym m.in. lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej oraz urządzeń i linii elektroenergetycznych, przy założeniu przestrzegania stosownych przepisów ustaw, rozporządzeń i norm. Przedsięwzięcia tego typu, jako inwestycje celu publicznego w ramach priorytetowych i strategicznych systemów rozwoju infrastruktury, nie mogą być ograniczane na poziomie aktu prawa miejscowego. Podlegają jednak ocenie środowiskowej w odrębnej procedurze, w zależności od parametrów i skali przedsięwzięcia, w tym rodzaju przewidzianych instalacji.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- nie stwierdzono występowania nowych terenów budowlanych bezpośrednio pod przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć (z wyjątkiem terenu usługowego wzdłuż drogi wojewódzkiej w rejonie ul. Bocznej);
- niekorzystnym zmianą mają przeciwdziałać ustalenia planu w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi: *„instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne nie mogą uniemożliwiać przeznaczenia oraz zagospodarowania terenu, przy uwzględnieniu dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.”* oraz *„dostosować możliwość zabudowy i użytkowania terenu, w rejonie przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć, do zasięgu dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku”* – uznaje się te regulacje za pozytywne.
- znaczące bezpośrednie negatywne skutki mogą dotyczyć potencjalnego miejscowego oddziaływania pól elektroenergetycznych dla kilku terenów o funkcjach użytkowych w pobliżu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć – wpływ jest uzależniony od dostosowania sposobu i rodzaju użytkowania do ewentualnego zasięgu ponadnormatywnych emisji.

Prognozowane narażenie na niebezpieczeństwo powodzi i okresowe zalewania wodami

Zagrożenie powodziowe na terenie objętym planem może dotyczyć fragmentów doliny Pielgrzymówki poniżej ujścia Potoku Golasowickiego (potwierdzone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej oraz opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu). Zagrożenie to nie jest dostatecznie uregulowane prawnie, zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami - brak map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (zgodnie z nowymi przepisami), a także brak studium ochrony

przeciwpowodziowej (zgodnie z przepisami przed nowelizacją ustawy Prawo wodne). Opracowywany obecnie plan miejscowy, nie może więc prognozowanych terenów zalewowych traktować jako granic terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi podlegających ochronie ustalonej na podstawie przepisów odrębnych. Ze względu jednak na zasadę przezorności oraz uwzględnienie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i mienia, w projekcie planu uwzględniono potencjalne zagrożenie powodziowe poprzez wskazanie, jako elementu informacyjnego, granic terenów zalewowych oraz nie wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych do zabudowy w tych granicach (określono w zagrożonym rejonie szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy). Stan taki powinien być podtrzymywany do czasu opracowania szczegółowych map zagrożenia powodziowego.

Inne, mniejsze ciek, przy obecnym zagospodarowaniu terenu, nie stwarzają istotnego zagrożenia zalewaniem wodami. Zawsze jednak niebezpieczeństwo podtopień i okresowego zalewania wodami, w tym na skutek intensywnych opadów, może dotyczyć wyznaczania terenów budowlanych położonych w rejonie naturalnych dolin cieków i w obszarach płytko zalegających wód gruntowych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ustalenia nowego planu uwzględniają ogólne zasady ochrony przed powodzią, zwłaszcza w kontekście ochrony zdrowia ludzi i ich mienia, poprzez uwzględnienie informacji o potencjalnych terenach zalewowych, w szczególności nie przeznaczając ich pod zabudowę (z wyjątkiem niewielkich fragmentów terenów, które wymagają dostosowania linii rozgraniczających do zasięgu granic terenów zalewowych) – tereny zalewowe przeznaczone są w planie jako tereny zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE), bez możliwości zabudowy, z zakazem zmian w ukształtowaniu terenu i sadzeniem drzew i krzewów;
- nie stwierdzono występowania nowych terenów budowlanych w obszarach potencjalnie narażonych na podtopienia i zalewanie wodami opadowymi, w szczególności w dolinach innych cieków;
- brak negatywnych skutków nowych ustaleń planistycznych dla środowiska.

Prognozowane zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

W planie naniesiono granice terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, zgodnie z aktualnym rejestrem osuwisk (czerwiec 2011) w podziale na osuwiska: aktywne, okresowo aktywne oraz nieaktywne. W rejonie zidentyfikowanych osuwisk (niezależnie od ich faktycznego statusu), a także na pozostałych zboczach o znacznym nachyleniu, należy utrzymać istniejące zadrzewienia, a tereny nie zadrzewione zaleca się zadrzewić lub zalesić. W celu zredukowania intensywności ruchów masowych gruntu nie należy dopuszczać do umieszczania nasypów na zboczach w rejonie osuwisk oraz odprowadzania skoncentrowanych odpływów wód opadowych lub roztopowych w obręb zboczy, zwłaszcza w miejscach, gdzie występuje bezpośrednie zagrożenie dla pobliskiej zabudowy.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ustalenia nowego planu uwzględniają zasięg terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, w szczególności wykluczając realizację nowej zabudowy w ich zasięgu oraz określenie ustaleń w brzmieniu: *"w obrębie osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych zakazuje się zabudowy i zmiany ukształtowania terenu, w szczególności robót budowlanych i ziemnych; w obrębie osuwisk nieaktywnych obowiązują wymogi ustalania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych dla terenów o skomplikowanych warunkach gruntowych"*;
- dla terenów budowlanych sąsiadujących z obszarami osuwisk zaleca się wyznaczenie co najmniej 10-metrowej strefy buforowej wokół osuwisk wolnej od zainwestowania ;
- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych dla ludzi w tym przypadku będą nieznaczne, oddziaływanie może być jednak wtórne (będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem

np. nawalne deszcze lub prace ziemne w rejonie osuwisk - naruszenie struktury osuwiska) zasięg skutków będzie miejscowy, a zaistniałe procesy mogą być nieodwracalne.

Prognozowane narażenie na skutki eksploatacji górniczej

Występowanie w obszarze planu złóż węgla kamiennego, stwarza perspektywę ewentualnej eksploatacji górniczej. Na mocy obowiązujących przepisów, w szczególności ustaw: Prawo ochrony środowiska oraz Prawo geologiczne i górnicze, złoża kopalin podlegają ochronie jako strategiczne zasoby naturalne, a ich perspektywiczne wydobycie należy traktować jako priorytetowe inwestycje celu publicznego zaspokajające potrzeby gospodarcze kraju. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z występowania złóż kopalin, obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż, oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin (ocenę uwzględnienia w projekcie planu miejscowego tych uwarunkowań dokonano niżej - pkt. IV.8 Zasoby naturalne).

Eksploatacja górnicza jako inwestycja celu publicznego objęta jest odrębną procedurą, przy czym podejmowanie i wykonywanie działalności górniczej dozwolone jest, jeśli nie naruszy przeznaczenia nieruchomości określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (art. 7 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze), a wydobywanie kopalin ze złóż wymaga uzgodnienia z wójtem (art. 23 ust. 2. pkt 2 ww. ustawy). Mimo iż, w planie miejscowym nie ma formalnych podstaw do ograniczania czy warunkowania podziemnej eksploatacji złóż kopalin, nie ulega wątpliwości, iż potencjalnie wywoła ona szkody na powierzchni terenu, w tym przekładające się na warunki życia i bezpieczeństwo ludzi. Należy również przypomnieć, iż projekt zagospodarowania złoża, będący podstawą udzielania koncesji na wydobycie kopalin ze złoża, musi określać wymagania w zakresie racjonalnej gospodarki złożem (art. 26 ust. 3. ww. ustawy). Zaproponowane w projekcie planu miejscowego zapisy w ramach zasad ochrony środowiska, mogą przyczynić się do wyegzekwowania stosownych wymagań w projekcie zagospodarowania złoża oraz wpisują się w ogólne zasady koordynacji wszelkich działań górniczych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ze względu na potencjalny istotny wpływ przyszłej eksploatacji podziemnej na powierzchnię terenu, w celu minimalizacji zagrożeń (skutek pozytywny), w planie określono zasady „w zakresie uwarunkowań wynikających z występowania złóż kopalin, obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż, oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin, obowiązuje wymóg, iż eksploatacja nie może naruszać przeznaczenia terenu, w szczególności należy: ograniczać zmiany w ukształtowaniu terenu i w stosunkach wodnych, zwłaszcza na skutek obniżenia terenu, mogących pogorszyć warunki korzystania z terenów zgodnie z ich przeznaczeniem oraz zakłócić swobodny przepływ wód płynących i użytkowanie wód stojących; chronić i zabezpieczać obiekty budowlane przed planowanymi odkształceniami terenu, stosownie do kategorii przewidzianych szkód górniczych, zapewniając użyteczność techniczną i funkcjonalną obiektów budowlanych”;
- brak negatywnych skutków nowych ustaleń planistycznych.

Prognozowany wpływ na jakość życia

Niekorzystne skutki dla zdrowia ludzi i jakość ich życia, oprócz wyżej wymienionych, mogą być związane z wzajemnym sąsiedztwem funkcji mieszkalnych i działalności gospodarczych. Zależy to oczywiście od rodzaju prowadzonej działalności - może dotyczyć emisji hałasu, zjawisk częściowego zapylenia, wywoływania drgań przez transport samochodów ciężarowych i ciężkiego sprzętu czy generowania nieprzyjemnych zapachów oraz ogólnie wzmożony ruch samochodowy. W tym kontekście istotne wydaje się odpowiednie strefowanie i buforowanie funkcji mieszkaniowych od działalności gospodarczych oraz wprowadzanie ograniczeń co do rodzaju i intensywności usług dopuszczanych w terenach mieszkaniowych (MN, MW, MU).

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ustalenia nowego planu zmieniają dotychczasowy status niektórych terenów zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej (MN, RM) na tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej (MU) - ze względu na skutki związane z potencjalnymi uciążliwościami generowanymi przez działalność usługową przeznaczenie terenów MU powinno być ograniczane i zarezerwowane wyłącznie dla obszarów centralnych sołectwa, wzdłuż głównych dróg (zgodnie z założeniami do planu taka zasada została przyjęta, w ostatecznym projekcie planu, uwzględniając wnioski z prognozy, zweryfikowano zasięg terenów MU w stosunku do pierwszych wersji projektu planu);
- plan zakłada pewną hierarchię możliwości prowadzenia działalności gospodarczych: w terenach MN i MW - wyłącznie jako usługi towarzyszące zabudowie mieszkaniowej (biura, gabinety, pracownie, handel i gastronomia), przy czym powierzchnia zabudowy budynku usługowego nie może być większa niż: 150 m² dla MN i 400 m² dla MW; w terenach MU - wykluczono stacje paliw, a w zakresie zabudowy usługowej zagospodarowanie terenu na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej należy realizować w sposób ograniczający i izolujący oddziaływanie pogarszające warunki mieszkaniowe na nieruchomościach sąsiednich;
- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych dla środowiska w tym przypadku będą umiarkowane uzależnione od rodzaju i skali funkcji, zasięg skutków będzie miejscowy, a same procesy i zjawiska ogólnie odwracalne (zmiana sposobu użytkowania).

IV.2. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA ORAZ ZWIERZĘTA I ROŚLINY

Przedstawiona wcześniej charakterystyka środowiska i przyrody oraz stan zachowania w obszarze siedlisk przekłada się na występujące na ich terenie rośliny i zwierzęta. Uwzględniając opisane siedliska przyrodnicze można oczekiwać występowania drobnych i średnich ssaków związanych z obszarami lasów, ich obrzeży oraz pól uprawnych (m.in. sarna, zając, wiewiórka, lis, jeż, kret, nornica, mysz). Obecność cieków i zbiorników wodnych (wraz z występującymi lokalnie szuwarami) wpływa na bogactwo awifauny, a także herpetofauny. Wpływ ustaleń planistycznych na zwierzęta będzie niewielki - baza pokarmowa związana z częścią terenów zadrzewionych i porolnych nie zostanie w sposób znaczący ograniczona. Nowe tereny inwestycyjne nie naruszają istniejącego systemu lokalnych ciągów i korytarzy ekologicznych, które są podstawą występowania korzystnych warunków dla rozrodu i bytowania większości gatunków zwierząt, głównie ptaków i drobnych ssaków. Ogólnie powinny też zostać zachowane w dobrym stanie główne szlaki migracji zwierząt.

Ustalenia planu nie wpłyną istotnie na stan bioróżnorodność ze względu na występowanie na terenach mogących ulec przekształceniom pospolitych gatunków roślin oraz brak wartościowych siedlisk fauny (charakteryzują się przeciętną lub niską wartością biocenotyczną).

Realizacja ustaleń nowego planu miejscowego bezpośrednio przyczyni się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej, a także zniszczenia istniejącej szaty roślinnej. Dotyczy to również przekształcenia części zadrzewień i gruntów rolnych, w tym przeznaczenia gruntów rolnych III i II klas bonitacyjnych na cele nierolnicze. W większości jednak nowe tereny inwestycyjne obejmują grunty rolne oraz nieużytki porolne wypełniające zabudowę wzdłuż układów drogowych lub tereny sąsiadujące z istniejącą zabudową, stanowiąc ich powiększenie. Wyjątek od tej reguły dotyczy nowych terenów RU - obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych, realizowanych na gruntach rolnych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ustalenia nowego planu przekształcają część otwartych terenów obecnie niezabudowanych, w tym fragmenty zadrzewione i zalesione, na tereny budowlane – oddziaływanie bezpośrednie;
- obszary najbardziej wartościowe i przyrodniczo cenne plan chroni w ramach przeznaczenia terenów leśnych ZL i terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym ZE, w tym ustalając: „w ramach

zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego wyznacza się tereny zieleni o znaczeniu ekologicznym oznaczone symbolem ZE, obejmujące w szczególności obszary dolin rzek i cieków, stawów, jarów, wraz z naturalnym ukształtowaniem terenu, zielenią i zadrzewieniami, uznając je za znaczące dla zachowania bioróżnorodności, ochrony siedlisk, swobodnego przemieszczania zwierząt i ciągłości systemu odwodnienia obszaru” – uznaje się te regulacje za pozytywne.

- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych dla środowiska w tym przypadku będą ogólnie umiarkowane, zasięg skutków będzie miejscowy, a procesy nieodwracalne, przy czym skutki znaczące negatywne miejscowe i bezpośrednie dotyczą dwóch przypadków:
 - ograniczenie migracji zwierząt poprzez nową zabudowę realizowaną wzdłuż ul. Długiej (wschodnio - północna część planu), która na długości ok. 250 m zamyka dostępność do obustronnych dużych kompleksów rolnych – umiarkowanie pozytywnym ustaleniem planistycznym jest w tym przypadku pozostawienie niewielkich odstępów (ok. 8 m) między poszczególnymi terenami budowlanymi, zaleca się jednak ich zdecydowanie powiększenie do szerokości w przedziale od 30-50 m (w ostatecznej wersji projektu planu uwzględniono to zalecenie),
 - przeznaczenie pod zainwestowanie obszarów zadrzewionych i zalesionych w ramach terenów usługowych zlokalizowanych na północny - zachód od ul. Korczaka – zaleca się zmianę przeznaczenia w obrębie istniejących zadrzewień na tereny lasów (ZL) lub zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE), co przyczyni się do naturalnego buforowania terenów usługowych (w ostatecznej wersji projektu planu uwzględniono to zalecenie).

IV.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Oddziaływanie na wody należy rozpatrywać w dwóch aspektach: w kontekście ich stanu sanitarnego oraz w kontekście ich zasobów, w tym warunków odpływu i retencji. O wpływie na stan sanitarny wód decydować będzie ilość i sposób odprowadzania i stopień oczyszczenia potencjalnie powstających na tych terenach ścieków oraz naturalna odporność środowiska na zanieczyszczenia. Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne uzależniony jest również od wpływu na zmiany ukształtowania terenu, zwłaszcza w kontekście planowanej podziemnej eksploatacji górniczej, która prowadzona w niewłaściwy sposób może doprowadzić do zaburzenia stosunków wodnych i naruszenia funkcjonowania systemu gospodarki wodno - ściekowej.

W przypadku przedmiotowego obszaru potencjalne zagrożenie wód podziemnych, w zasięgu Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych, zanieczyszczeniami infiltrującymi z powierzchni terenu, jest zróżnicowane. Średni stopień zagrożenia (czas przenikania zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego 5-25 lat) cechuje tereny w północno - zachodniej i fragment w południowej części omawianego obszaru. Niski stopień zagrożenia (czas przenikania zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego 25-100 lat) występuje w części północno - wschodniej. Ujęcie Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Pawłowicach przy ul. Orzeszkowej posiada strefę ochrony bezpośredniej (w obrębie ogrodzenia) – w sąsiedztwie nie powinny być lokalizowane przedsięwzięć potencjalnie stanowiące zagrożenie dla wód zasilających ujęcie, a zabudowa powinny być obsługiwana przez zbiorowy system odprowadzania ścieków (kanalizacja).

Główne wody powierzchniowe, w szczególności ciek Pielgrzymówka i Golasowicki Potok wraz z lokalnymi dopływami, objęto w planie ochroną w ramach ciągów terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym ZE.

Źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są głównie: ścieki gospodarczo-bytowe, zanieczyszczenia pochodzące z dróg i parkingów oraz rolnictwo (nawozy, środki ochrony roślin). W rejonach gdzie brakuje zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków potencjalnym źródłem zanieczyszczeń będą nowe tereny zabudowy generujące ścieki oraz odpady. Ustalenia planu w zakresie rozwiązań infrastrukturalnych dopuszczają do czasu realizacji zorganizowanego systemu

zastosowanie indywidualnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe lub lokalnych przydomowych oczyszczalni ścieków, pod warunkiem skutecznego zabezpieczenia przed infiltracją zanieczyszczeń do gruntu i wód.

Również spływy zanieczyszczeń powierzchniowych wskutek intensywnej gospodarki rolnej, zwłaszcza przy słabej obudowie biologicznej rowów i cieków odwadniających przebiegających przez kompleksy rolne, wpływają na pogorszenie stanu chemicznego i fizycznego wód powierzchniowych w obrębie opisywanego terenu i poza jego granicami.

Źródłem zanieczyszczeń środowiska gruntowo - wodnego mogą być również nieprawidłowe rozwiązania gospodarki odpadami. Zwłaszcza tereny działalności gospodarczych oraz obsługi produkcji rolniczej mogą być źródłem powstawania odpadów, które w skutek nieprawidłowego składowania (np. bezpośrednio na gruncie), w przypadku ich wypłukiwania lub infiltracji mogą stanowić poważne źródło zanieczyszczeń.

W przypadku wód powierzchniowych płynących regeneracja może następować szybko, po ustaniu dopływu zanieczyszczeń. W przypadku wód stojących, zwłaszcza tych nie mających przepływu powierzchniowego oraz wód podziemnych proces regeneracji będzie znacznie dłuższy.

Rozwój zabudowy będzie się przyczyniał także do pogorszenia warunków retencji gruntowej poprzez przyrost powierzchni szczelnych (dachy, drogi, parkingi, place). Zjawisko to bardzo niekorzystnie zaburza stosunki wodne - mniejsza ilość wód dopływających do wodonośca na skutek większego odpływu powierzchniowego. Wody opadowe zamiast naturalnie infiltrować w grunt, są zbierane w systemy kanalizacji deszczowej i muszą być podczyszczane do normatywnego poziomu. Istotnym jest więc ustalenie właściwych wskaźników powierzchni biologicznie czynnych oraz zapisów minimalizujących sztuczne odpływy na korzyść naturalnej infiltracji wody.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ustalenia nowego planu, poprzez ogólny rozwój zabudowy i związanych z nią przyrostów powierzchni szczelnych i sztucznych systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych, wpływają na zwiększenie przepływów powierzchniowych kosztem ograniczenia naturalnej infiltracji wód do grunty;
- nie stwierdzono istotnego niekorzystnego wpływu zagrażającego wodom powierzchniowych – ustalenia planu ograniczyły niekorzystny rozwój nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż dolin rzek i cieków, w szczególności w zakresie chronionych przed zmianą ukształtowania ciągów terenów ZE (korzystny wpływ również na ograniczenie zmian w powierzchni ziemi – pkt IV.5);
- większość cieków i rowów odwadniających, przebiegających przez kompleksy rolne, ujęto w ramach terenów ZE, co przyczyni się do zapewnienia możliwości ich biologicznej obudowy zmniejszającej przenikanie do wód zanieczyszczeń będących efektem stosowania środków chemicznych w rolnictwie;
- korzystne (skutek pozytywny) są zapisy planu ustalające zasady:
 - „*należy zapobiegać przedostawaniu się do gruntu i wód substancji zanieczyszczających poprzez rozbudowę systemu zbiorowego odprowadzania ścieków oraz systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych, dopuszczając przy tym możliwość naturalnego zasilania wód podziemnych poprzez infiltrację niezanieczyszczonych wód opadowym i roztopowym do ziemi lub ich odpływ do wód powierzchniowych*”;
 - „*należy zapewnić dostęp do powierzchniowych wód publicznych i swobodny ich przepływ, uwzględniając w szczególności przepisowe sytuowanie ogrodzeń w zbliżeniu do powierzchniowych wód publicznych*”;
 - „*odprowadzenie niezanieczyszczonych wód opadowych lub roztopowych należy zapewnić: w oparciu o systemy sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej oraz systemy rowów i kanałów odprowadzających wody opadowe i roztopowe; poprzez wykorzystanie indywidualnych systemów*

umożliwiających zatrzymanie wód opadowych w obrębie działki budowlanej, obszaru objętego inwestycją lub danego terenu, w celu ich użytkowego wykorzystania lub rozsączenia w gruncie”.

- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych dla wód będą umiarkowane (uzależnione od właściwego prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej), zasięg skutków będzie lokalny, a procesy odwracalne (długoterminowe – regeneracja wód podziemnych, krótkoterminowe – regeneracja wód powierzchniowych).

IV.4. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego znajdują się głównie poza terenem opracowania, w miastach Rybnickiego Okręgu Węglowego oraz Karwińsko-Ostrawskiego Okręgu Przemysłowego. Na terenie opracowania zanieczyszczenia pochodzą wyłącznie z nielicznych palenisk domowych oraz z ruchu samochodowego. Nie stanowią znaczącego zagrożenia dla stanu sanitarnego środowiska w obszarze opracowania, ani tym bardziej na terenach sąsiednich. Nowymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie planu będą głównie paleniska w gospodarstwach domowych i obiektach usługowych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- skala możliwego oddziaływania na powietrze atmosferyczne ze strony nowych gospodarstw domowych będzie nieznaczna w stosunku do całego obszaru i obecnych możliwości zainwestowania terenu (pojedyncze indywidualne źródła grzewcze);
- niekorzystnym zmianą mają przeciwdziałać ustalenia planu „w zakresie ochrony powietrza określa się zasadę, iż należy stosować systemy grzewcze, oparte na proekologicznych i wysokosprawnych źródłach energii cieplnej charakteryzujących się brakiem lub małą emisją substancji do powietrza” – uznaje się te regulacje za pozytywne.
- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych na powietrze będą nieznaczne, zasięg skutków może być lokalny, a zjawiska zanieczyszczenia powietrza odwracalne.

IV.5. POWIERZCHNIA ZIEMI

Prognozowany wpływ na powierzchnię ziemi wiąże się głównie ze zmianami w ukształtowaniu (rzeźbie) terenu i przekształceniami pokrywy glebowej.

Realizacja nowych inwestycji budowlanych może powodować takie przekształcenia powierzchni ziemi, które wpłyną na zmianę stosunków wodnych, mieszaniu wierzchnich warstw gruntu, niszczeniu lub zaburzeniu profili glebowych oraz pogorszeniu ich właściwości. Bezpośredni wpływ na powierzchnię ziemi polegać będzie na usunięciu wierzchniej warstwy i wyłączeniu biologicznej czynności gleby (wyłączenie gruntów z produkcji rolnej w terenach budowlanych). Znacząco niekorzystny wpływ może dotyczyć inwestycji realizowanych w rejonie dolin, zwłaszcza w sytuacji ich zawężania poprzez wszelkie niwelujące prace ziemne (nadsypywanie gruntu).

Antropogeniczne przekształcenia rzeźby, niekorzystnie wpływające na system przyrodniczy, można ograniczyć unikając lokalizacji zabudowy w dnach dolin cieków, co najczęściej związane jest z koniecznością wykonania nasypów budowlanych lub regulacji stosunków wodnych w obrębie doliny w celu obniżenia poziomu wód gruntowych. Przekroczenia dolin przez liniowe obiekty infrastrukturalne powinny być realizowane tak, aby ograniczyć oddziaływanie tych obiektów jako barier w systemie przyrodniczym.

Przekształcenia rzeźby terenu mogą być również skutkiem szkód górniczych wywoływanych podziemną eksploatacją złóż kopali (zależności z tym związane oceniono niżej w punkcie odnoszącym się do zasobów naturalnych). Oczywiście możliwość prowadzenia podziemnego wydobycia nie jest skutkiem ustaleń planu miejscowego i odbywa się przede wszystkim na mocy Prawa geologicznego i górniczego oraz Prawa ochrony środowiska. Prawdopodobieństwo jednak

wystąpienia istotnych szkód dla środowiska jest wysokie. Wydaje się koniecznym utrzymanie w tym zakresie ustaleń projektu planu, o których mowa wcześniej przy ocenie: *Warunki zdrowotne i bezpieczeństwo ludzi. Prognozowane narażenie na skutki eksploatacji górniczej (pkt IV.1).*

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- stopień przekształceń powierzchni terenu na skutek mogących powstać nowych zamierzeń inwestycyjnych, w skali całego sołectwa oraz w stosunku do obecnych możliwości zainwestowania terenu, wzrośnie:
 - nieznacznie w zakresie zabudowy osadniczej (pojedyncze działki budowlane w sąsiedztwie obszarów rozwijającej się zabudowy),
 - umiarkowanie w zakresie zwiększenia możliwości realizacji zabudowy rolniczej w terenach RU,
- ustalenia planu wprowadzają zasady ograniczające niekorzystne zmiany (skutek pozytywny): „w zakresie ochrony gleb i ziemi - w ramach prowadzonych robót budowlanych odnoszących się do zabudowywania nowych powierzchni, należy zdjąć i odłożyć warstwę próchniczną gleby, z dopuszczeniem ponownego jej zagospodarowania w granicach danej działki budowlanej lub obszaru objętego inwestycją, a także na potrzeby innych terenów”;
- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych dla powierzchni ziemi w tym przypadku będą nieznaczne, zasięg skutków będzie miejscowy, jednak procesy będą nieodwracalne.

IV.6. KRAJOBRAZ

Wartości krajobrazowe sołectwa Golasowice (podobnie jak całej południowej części gminy - sołectwa Pielgrzymowice i Jarząbkowice), są bardzo wysokie, bogate w mozaikę pól, lasów, zadrzewień śródpolnych, z urozmaiconą rzeźbą terenu z licznymi dolinami i stawami. Krajobraz przyrodniczy zakłócony jest przebiegiem inwestycji infrastrukturalnych (przesyłowe napowietrzne linie elektroenergetyczne z wysokimi słupami) i komunikacyjnych (tranzytowa droga wojewódzka). Wpływ ustaleń planu na krajobraz będzie w dużym stopniu zależał od zachowania ważnych komponentów krajobrazu i ukształtowania terenu (lasy, pola, doliny, wzniesienia) oraz od jakości przyjętych rozwiązań architektonicznych i sposobu zagospodarowania terenu w obrębie działek budowlanych oraz sposobu realizacji inwestycji komunikacyjnych i infrastrukturalnych. Ważne powinny być również regulacje dotyczące kształtowania przestrzeni w zakresie ochrony ekspozycji elementów krajobrazu kulturowego oraz ograniczeń dla elementów dysharmonijnych (np. dominant wysokościowych). Na ochronę krajobrazu wpływają również zależności wynikające m.in. z ochrony innych elementów środowiska przyrodniczego (ukształtowanie terenu, wody, kompleksy rolne i leśne), omówiono w kolejnych punktach oceny. Aspekty pozytywne ustaleń planu w tym kontekście wiążą się z wyznaczeniem (zachowaniem) terenów lasów (ZL), rolniczych (RP) oraz zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE). Również istotne są regulacje dotyczące ochrony wartości dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- ogólnie nowe zmiany przestrzenne wpisują się w trwające od kilku lat zjawisko wypierania krajobrazu kulturowego związanego z typowo rolniczym, wiejskim wykorzystaniem terenu na rzecz struktur o charakterze miejskich (mieszkalnictwo, usługi) - ustalenia planu odnośnie kształtowania ładu przestrzennego, a także ograniczona intensywność nowej zabudowy będą nieco łagodzić negatywne skutki ustaleń planu na krajobraz.
- ustalenia planu ogólnie kierują się zachowaniem naturalnego krajobrazu obszaru, chroniąc mozaikę terenów zielonych, w tym zbiorowisk leśnych, zadrzewień śródpolnymi, roślinności towarzyszącej lokalnym dolinom, w szczególności plan uwzględnia:
 - *wyznaczenie terenów leśnych ZL i zieleni o znaczeniu ekologicznym ZE, dla których podstawowym ustaleniem jest zachowanie naturalnego ukształtowania terenu,*

- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej SK5 - SK7 obejmujących układ kompozycyjny stawów, zieleni i zalesień, stanowiących pozostałość krajobrazu kulturowego dawnego założenia dworskiego i folwarcznego;
- zachowanie zadrzewień śródpolnych oraz obudowy biologicznej wód powierzchniowych w terenach rolnych R;
- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych na krajobraz będą nieznaczne, zasięg skutków będzie miejscowy, a procesy w długim okresie będą nieodwracalne.

IV.7. KLIMAT

Wpływ projektowanych zmian na warunki klimatyczne może się przejawiać poprzez emisję gazów cieplarnianych i tym samym wpływem na klimat w skali globalnej oraz poprzez zmiany mikroklimatyczne. W przypadku analizowanych funkcji terenu emisja gazów cieplarnianych będzie wynikać w głównej mierze ze spalania paliw (węgla, oleju lub gazu) w celach technologicznych lub grzewczych. Do ograniczenia emisji dwutlenku węgla przyczyni się stosowanie kotłów o wysokiej sprawności oraz stosowanie innych alternatywnych źródeł energii (biomasa, energia: geotermalna, słoneczna, wiatrowa). Wszelkie zachęty stosowania odnawialnych źródeł energii są przedmiotem niezależnych od ustaleń planu procedur realizowanych na poziomie gminy, województwa czy kraju.

Nowe regulacje planistyczne w zakresie przekształceń powierzchni terenu mogą doprowadzić do niewielkich zmian mikroklimatycznych: pogorszenie warunków wilgotnościowych (mniejsza wilgotność powietrza) i termicznych (nadmierne nagrzewanie powierzchni i przypowierzchniowej warstwy powietrza) oraz przewietrzania (skutek naturalnych predyspozycji, czy też przeszkód spowodowanych zabudową). Może się to przekładać na pogorszenie warunków stałego przebywania ludzi (zamieszkiwania), zwłaszcza przy potencjalnie dużej koncentracji źródeł niskiej emisji (duża koncentracja zanieczyszczeń powietrza).

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- negatywne skutki nowych ustaleń planistycznych na klimat będą nieznaczne, ze względu na stopniowe zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych w skutek stosowania ekologicznych źródeł spalania paliw oraz innych alternatywnych systemów grzewczych.

IV.8. ZASOBY NATURALNE

W obszarze planu występują udokumentowane złoża węgla kamiennego oraz metanu w pokładach węgla kamiennego, a także zasoby wód podziemnych zgromadzone w ramach Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych (UPWP): Q-I Rejonu Górnej Odry oraz Q-II Dolina Małej Wisły. Na mocy obowiązujących przepisów w planie miejscowym uwzględnia się uwarunkowania wynikające z zapewnienia warunków racjonalnej gospodarki zasobami środowiska naturalnego. Warunki te mogą być zachwiane w przypadku takiego wykorzystania powierzchni terenu, które może potencjalnie kolidować z korzystaniem z zasobów naturalnych występujących pod powierzchnią terenu. Zapewnienie warunków racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi w planie miejscowym polega głównie na ochronie wód podziemnych przed zanieczyszczeniami (ocena wpływu w pkt IV.3) oraz racjonalnej urbanizacji w rejonie podziemnych złóż kopalin (kierowano się kształtowaniem zasięgu nowych terenów inwestycyjnych w obrębie istniejących skupisk zabudowy oraz ograniczaniu rozpraszania zabudowy w terenach otwartych potencjalnie zagrożonych skutkami eksploatacji).

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- skala, zasięg i rodzaj istniejącego użytkowania i planowanego wykorzystania terenu nie wpływa istotnie na pogorszenie warunków przyszłego gospodarowania zasobami naturalnymi;
- brak negatywnych skutków nowych ustaleń planistycznych na stan zasobów naturalnych.

IV.9. ZABYTKI

Projektowane ustalenia planu uwzględniają konieczność zachowania dziedzictwa kulturowego reprezentowanego przez obszary i obiekty zabytkowe. Przedmiotem ochrony na obszarze objętym opracowaniem są:

- obiekt wpisany do rejestru zabytków: kościół ewangelicko - augsburskiego (ul. Sienkiewicza 1);
- obiekty występujące w ewidencji zabytków: budynek dawnego dworu (ul. Reja 5); kościół parafii rzymsko - katolickiej pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny (ul. Reja 13); inne budynki (ul. Korczaka 8, 9 i 13; ul. Kraszewskiego 33, 41 i 43; ul. Nałkowskiej 4 i 5; ul. Tuwima 1; ul. Zawadzkiego 17 i 33); kapliczka słupowa (rejon ul. Kraszewskiego 35); figura św. Jana Nepomucena (cmentarz przy ul. Reja 13); pomnik (rejon kościoła przy ul. Sienkiewicza 1); krzyże (rejon ul. Kraszewskiego 45, na cmentarzu przy ul. Reja 13, w otoczeniu kościoła przy ul. Reja 13); most (przecięcie rz. Pielgrzymówki i ul. Nałkowskiej); przepust wodny (rejon skrzyżowania ulic Reja i Boczna).
- strefy ochrony konserwatorskiej mające na celu wzmocnienie ochrony obszarowej dla: otoczenia i ekspozycji kościoła ewangelicko - augsburskiego, cmentarzy, dawnego zespołu dworskiego wraz z pozostałością parku oraz układ kompozycyjny stawów, zieleni i zalesień, stanowiących część krajobrazu kulturowego dawnego założenia dworskiego.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- w celu ochrony zabytków ustalono zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz wyznaczono przeznaczenia terenu i zasad jego zagospodarowania w nawiązaniu do obszarów objętych ochroną (skutek pozytywny):
 - zabytek wpisany do rejestru zabytków zostały w planie wymieniony i oznaczony jako obiekt chroniony na podstawie przepisów odrębnych (wszelkie prace wymagają pozwolenia właściwego urzędu ochrony zabytków, niezależnie od ustaleń planu miejscowego);
 - obiekty zabytkowe objęte ochroną w planie miejscowym poprzez ustalenie zapisów mających na celu ich zachowanie oraz ograniczanie niekorzystnych i szkodliwych zmian (wykonywanie robót budowlanych zmieniających i obniżających wartość zewnętrznej formy zabytku);
 - strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczone w sposób zapewniający bezpośrednią ochronę występujących w jej obrębie zabytków a także ochronę obszarową mającą na celu zachowanie istniejącego układu przestrzennego oraz ograniczenie zmian w zagospodarowaniu terenu.
- brak istotnych negatywnych skutków na stan zachowania dziedzictwa kulturowego i zabytków.

IV.10. DOBRA MATERIALNE

Przyjęte funkcje oraz możliwe sposoby zagospodarowania terenów nie będą mieć istotnego wpływu na dobra materialne. Zagrożenie dla dóbr materialnych mogą wystąpić w przypadku niedostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do uwarunkowań fizjograficznych. Dotyczy to zwłaszcza przypadków zabudowy w miejscach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Potencjalne zagrożenie może być związane także z zabudową lub użytkowaniem terenu w rejonie przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć. Również w przypadku uruchomienia podziemnej eksploatacji górniczej powierzchniowe dobra materialne (obiekty budowlane, uprawy polowe i leśne) mogą ulec uszkodzeniu lub znacznemu pogorszeniu warunków użytkowych.

Ocena zmian wynikających z ustaleń nowego planu miejscowego:

- projekt planu uwzględnia uwarunkowania wynikające z ochrony dóbr materialnych przed zagrożeniami wynikającymi z: przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć, niebezpieczeństwa powodzi, osuwania się mas ziemnych, skutków eksploatacji górniczej – wymienione zagrożenia zostały ocenione w ramach innych aspektów środowiskowych, o których mowa wyżej;

- niewielkie fragmenty terenów MU oraz UP wymagają dostosowania linii rozgraniczających do zasięgu granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- fragment nowych terenów usługowych w rejonie ul. Bocznej wzdłuż drogi wojewódzkiej wyznaczony bezpośrednio pod przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych, powinien być użytkowany na cele towarzyszące danej usłudze nie związane z zabudową oraz ciągłym przebywaniem ludzi;
- dla terenów budowlanych sąsiadujących z obszarami osuwisk zaleca się wyznaczenie co najmniej 10 - metrowej strefy buforowej wokół osuwisk wolnej od zainwestowania (poprzez wyznaczenie linii zabudowy nieprzekraczalnej);
- negatywne skutki dla dóbr materialnych w tym przypadku będą nieznaczące, oddziaływanie może być jednak wtórne (naruszenie struktury osuwiska będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem np. nawalne deszcze lub prace ziemne w rejonie osuwisk; szkody górnicze będące skutkiem zaniedbań i braku działań zabezpieczających i naprawczych), zasięg skutków (w zależności od rodzaju zagrożeń) będzie miejscowy lub lokalny, a zaistniałe procesy mogą być nieodwracalne.

IV.11. OCENA SKUMULOWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Planowane ustalenia planu, związane z powiększeniem nowych terenów budowlanych w stosunku do obecnego zainwestowania, mogą generować oddziaływania, które w połączeniu z obecnym sposobem korzystania ze środowiska, w tym na obszarach przyległych, a także w połączeniu z innymi oddziaływaniami na poszczególne elementy środowiska, będą się kumulować.

Skumulowane negatywne mogą być oddziaływania na warunki zdrowotne i jakość życia mieszkańców. Dotyczy to miejsc istniejącego i planowanego użytkowania terenu na cele mieszkaniowe, w których już się nakładają lub mogą się potęgować niekorzystne wpływy w zakresie:

- emisji hałasu komunikacyjnego (droga wojewódzka),
- ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych - w zależności od odległości i parametrów napowietrznych linii elektroenergetycznych,
- uciążliwego funkcjonowania działalności gospodarczych – w zależności od rodzaju funkcji, sposobu i intensywności użytkowania, natężenia ruchu samochodowego.

Również negatywne oddziaływanie na wody może mieć charakter skumulowany. Wpływy wynikające z powstania potencjalnych nowych źródeł zanieczyszczeń oraz powierzchniowego spływu wód ograniczającego infiltrację wód do grunty, mogą zostać spotęgowane w przypadku:

- zaniedbań w zakresie zbiorowego systemu gospodarki wodno - ściekowej oraz ochrony przed zanieczyszczeniami,
- niekontrolowanych przekształceń powierzchni ziemi, naruszających naturalne przebiegi wód powierzchniowych oraz likwidacji biologicznej obudowy cieków i dolin, pogarszających jakość wód,
- braku integracji działań ochronnych przy planowaniu wydobycia podziemnych złóż kopalin.

Istotnym zagadnieniem jest ocena potencjalnych skumulowanych negatywnych oddziaływań na środowisko wywołanych podziemną eksploatacją złóż kopalin. Oddziaływania te nie są skutkiem ustaleń projektowanego planu miejscowego, jednak należy mieć na uwadze wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia istotnych szkód dla środowiska oraz powierzchniowego wykorzystania terenu. Szkody mogą dotyczyć nie tylko bezpośredniego wpływu na istniejące zainwestowanie terenu (obiekty budowlane – budynki, drogi, infrastruktura) ale pośredniego oddziaływania na uprawy polowe i leśne (zmiana stosunków wodnych, właściwości gleb) oraz na środowisko przyrodnicze i krajobraz (degradacja rzeźby terenu, zalewiska, przerwanie ciągłości ekosystemów). Oznacza to, iż może nastąpić znaczące negatywne skumulowanie oddziaływań dotyczących w tym przypadku wielu aspektów środowiska.

Zapewnienie równowagi między ochroną ukształtowania terenu, w tym walorów środowiskowych oraz warunków użytkowych, jest elementem oceny w procedurze wydawania koncesji na wydobywanie. Na podstawie decyzji środowiskowej wraz z raportem oddziaływania na środowisko, powinny zostać określone specyficzne warunki eksploatacji oraz szczegółowe ograniczenia wpływów, a także konkretne działania na rzecz ochrony środowiska, zapobiegania szkodom i ich naprawiania, stosując przy tym najnowsze technologie. W przypadku wystąpienia w obszarze sołectwa Golasowice istotnych skutków eksploatacji, dla terenu górniczego powinno sporządzić się kolejny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Może to zapewnić integrację wszelkich działań w zakresie ochrony środowiska oraz powierzchni terenu wraz z obiektami budowlanymi. Wydaje się jednak, iż działania te mogą być spóźnione, ponieważ każdy plan miejscowy dla terenu górniczego powstaje w sytuacji kiedy stosowna koncesja jest już wydana, więc praktyczny wpływ na przeciwdziałanie skumulowanym negatywnym oddziaływaniom na środowisko będzie nieskuteczny.

Nie stwierdzono istotnych skumulowanych oddziaływań występujących w połączeniu ze sposobem użytkowania terenów przyległych – tereny przyległe do granic planu użytkowane są w sposób ekstensywny, luźno związany ze strukturami osadniczymi (pojedyncze przypadki sąsiedztwa indywidualnej zabudowy i kontynuacji już funkcjonujących połączeń drogowych).

V. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH ORAZ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ

Poddany ocenie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice jest sporządzany zasadniczo w celu dopuszczenia do zabudowy nowych terenów. Rozwój zabudowy wywołuje oddziaływanie, które w pewnych aspektach środowiska potęguje obecne wpływy - zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, zwiększone ilości ścieków i odpadów, większe spływy powierzchniowe i emisja zanieczyszczeń. Skala znaczących oddziaływań na środowisko zależy od regulacji przyjętych w dokumentach planistycznych. Ocena przedmiotowego planu miejscowego zdiagnozowała wpływy pozytywne i negatywne na środowisko uwzględniając zależności między poszczególnymi elementami środowiska. Jednak dla uwiarygodnienia analizy i oceny prognozowanych oddziaływań, zwłaszcza negatywnych, należy rozważyć możliwość innych, alternatywnych propozycji kształtowania i rozwijania terenów przeznaczonych na cele urbanizacyjne. Wydaje się, iż dla przedmiotowego dokumentu, mając na uwadze jego specyfikę, rozważania alternatywne mogą mieć ograniczone znaczenie ze względu na:

- w znacznej mierze już ukształtowaną i zaplanowaną (obowiązujący plan miejscowy) strukturę funkcjonalno - przestrzenną;
- określone wcześniej kierunki rozwoju przestrzennego gminy na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- indywidualne potrzeby lokalnej społeczności, sprecyzowane w zakresie konkretnych miejsc zgłaszanych w procedurze składania wniosków do planu miejscowego.

Zgodnie z analizą udostępnionych na potrzeby niniejszej prognozy materiałów koncepcyjnych i założeń (etap 1 „Analizy, założenia, koncepcje planów”, sierpień 2012 r.) opracowanych na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sołectwa Golasowice i Jarząbkowice, można rozpatrywać co najmniej dwa warianty alternatywne:

- „Intensywna struktura przeznaczenia terenu” - oparta na znaczącym wykorzystaniu dopuszczonych kierunków przeznaczenia określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i niemal pełnym uwzględnieniu indywidualnych potrzeb lokalnej społeczności zgłaszanych do planu;
- „Umiarkowana struktura przeznaczenia terenu” - kontrolowane i racjonalne wykorzystanie dopuszczonych kierunków przeznaczenia określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z ograniczonym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb lokalnej społeczności zgłaszanych do planu.

Nie ulega wątpliwości, iż z tych dwóch skrajnie odmiennych podejść, pierwszy sposób będzie generował znacznie bardziej niekorzystne skutki dla środowiska. Pełne wykorzystanie kierunków przeznaczenia terenu na cele budowlane, zgodnie z zasięgiem określonym w studium, głównie w ramach jednostki „U2 – zespoły usługowe” oraz w mniejszym stopniu w ramach jednostki „M2 – mieszkaniówka jednorodzinna”, wiąże się przede wszystkim z:

- zajęciem znacznych powierzchni rolnych, w tym gruntów wysokich klas bonitacyjnych, w większości ciągle uprawianych oraz wchodzących w skład gospodarstw rolnych;
- zawężeniem terenów otwartych, zmniejszając ich znaczenie jako ciągów ekologicznych i korytarzy przewietrzających,
- znaczne zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej oraz zdecydowane zwiększenie ilości ścieków i odpadów, spływów powierzchniowych z powierzchni utwardzonych i emisji zanieczyszczeń;

Bezkrytyczne przejście w planie miejscowym możliwości wykorzystania terenu zgodnie z ustalonymi w studium kierunkami rozwoju, może skutkować intensyfikacją potencjalnych konfliktów funkcjonalno - przestrzennych, nie tylko w kontekście obszarów o wartościach przyrodniczych i kulturowych, ale także w stosunku do zabudowy mieszkaniowej i usług o charakterze społecznym. Przeznaczenie terenów inwestycyjnych wyznaczonych w studium na różne działalności gospodarcze, zwłaszcza jeśli ich skala może być znacząca, skutkuje zwiększeniem potencjalnych uciążliwości, głównie związanych z obsługą komunikacyjną (transport i natężony ruch lokalnymi drogami dojazdowymi obsługującymi mieszkańców) oraz charakterem i rodzajem działalności gospodarczej (organizowane na zewnątrz miejsca składowe, magazynowe, stanowiska pracy rzemieślniczej, naprawczej i wytwórczej).

Istotne było więc określenie w pierwszej fazie projektowania różnych scenariuszy rozwoju, oceniając związane z nimi skutki i konsekwencje. Wówczas jako podstawę do dalszych prac nad planem przyjęto założenia i propozycje związane z wariantem opartym o umiarkowany rozwój struktury przeznaczenia terenu, kierując się przede wszystkim:

- unikaniem rozpraszania zabudowy o nowe tereny (enklawy) oderwane do istniejącego układu osadniczego, zwłaszcza jeśli wymaga to zapewnienia dostępu do dróg publicznych oraz rozbudowy niezbędnej infrastruktury technicznej;
- oceną miejscowych uwarunkowań przestrzennych wykluczając spod zabudowy tereny leśne oraz lokalne doliny rzek i cieków stanowiące system ciągów ekologicznych zapewniających właściwe odwodnienie obszaru oraz swobodne przemieszczanie się zwierząt;
- przestrzeganiem twardych uwarunkowań w zakresie terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych;

Z powyższej analizy wynika, iż w kontekście dopuszczonych w studium możliwości przekształcenia przedmiotowego obszaru wybrano rozwiązanie adekwatne do aktualnych potrzeb, zachowujące strukturę osadniczą nawiązującą do rolniczo - wiejskiego charakteru obszaru.

W celu minimalizacji niekorzystnych skutków ustaleń planu na środowisko zaproponowano przyjęcie w projekcie dokumentu rozwiązań przestrzennych i zapisów zapobiegających, ograniczających i kompensujących negatywne oddziaływanie, które dotyczyły:

- zredukowania zasięgu terenów mieszkaniowo - usługowych (MU), w celu ograniczenia intensyfikacji działalności gospodarczych stanowiących potencjalne pogorszenie warunków mieszkaniowych, w szczególności w miejscach w których już dominuje wyłącznie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz w rejonach obsługiwanych wyłącznie przez drogi o charakterze dojazdowym i wewnętrznym (nie wystarczające dla obsługi usług) – wyjątek stanowią przypadki działalności gospodarczych już istniejących lub dopuszczonych ustaleniami obowiązującego aktualnie planu miejscowego;
- wyznaczenie dla terenów budowlanych sąsiadujących z obszarami osuwisk dodatkowych linii zabudowy zapewniających co najmniej 10-metrową strefę buforową wokół osuwisk, wolną od zainwestowania mogącego przyczynić się robotami budowlanymi do uaktywnienia osuwisk;
- powiększenie odstępów między nowymi terenami budowlanymi wyznaczonymi wzdłuż ul. Długiej do szerokości w przedziale od 30-50 m, w celu polepszenia warunków dostępność do obustronnych dużych kompleksów rolnych oraz przewietrzania i migracji zwierząt;
- zmiany przeznaczenia części terenów w obrębie istniejących zadrzewień wykształconych na północny - zachód od ul. Korczaka, z terenów usługowych na tereny lasów (ZL) lub zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE), co przyczyni się do naturalnego buforowania istniejących i planowanych w otoczeniu działalności gospodarczych;
- wyznaczenie wzdłuż cieków i rowów odwadniających, przebiegających przez kompleksy rolne, pasów terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE), co przyczyni się do zapewnienia możliwości ich

biologicznej obudowy zmniejszającej przenikanie do wód zanieczyszczeń będących efektem stosowania środków chemicznych w rolnictwie;

Wyżej wymienione zmiany, wypracowane i zaproponowane w trakcie sporządzania niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko, zostały uwzględnione (stosownie do możliwości ich późniejszego wyegzekwowania) w wersji projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice skierowanego do dalszego procedowania.

VI. PROPONOWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Ocena realizacji postanowień projektu w zakresie zgodności z wymaganiami dotyczącymi ochrony środowiska i wykorzystania przestrzeni, powinna w szczególności być przeprowadzona w ramach analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, o jakiej mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 32). Wówczas należy zwrócić uwagę na faktyczną realizację ustaleń projektowanego dokumentu, w szczególności w zakresie sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu oraz w kontekście wpływu jego ustaleń na poszczególne elementy środowiska. Zakres takiego monitoringu powinien obejmować co najmniej elementy środowiska wyszczególnione w niniejszej prognozie (pkt IV. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko). Oceny należy również dokonywać analizując zgodność realizowanych inwestycji z zapisami planu miejscowego, decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia oraz przepisami ogólnie obowiązującymi (wymogami ustaw, rozporządzeń, warunków technicznych i norm).

Metody analizy zachodzących zmian korzystania ze środowiska powinny opierać się na wynikach państwowego monitoringu środowiska oraz informacji o korzystaniu ze środowiska i danych, wymaganych przepisami dotyczącymi ochrony środowiska, w szczególności z pomiarów od przedsiębiorców prowadzących instalacje oraz zarządzających terenami. Należy zbierać sygnały i zasięgać opinii od społeczności lokalnej na temat ewentualnych uciążliwości oraz nieprawidłowego wykorzystywania i użytkowania terenów. Analizę wykorzystania przestrzeni zgodnie z zapisami planu należy dokonać metodami GIS, wykorzystując aktualne mapy zasadnicze i zdjęcia lotnicze, w razie konieczności uzupełniane pomiarami terenowymi.

W razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko organ ochrony środowiska powinien zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego, zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska. W przypadku wystąpienia szkód w środowisku lub niedopełnienia przez podmiot korzystający ze środowiska przepisów o ochronie środowiska, należy zastosować adekwatne środki, przewidziane w przywołanej ustawie, z uwzględnieniem przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. W razie stwierdzenia istotnych naruszeń postanowień planu miejscowego, w szczególności przekroczenia dopuszczalnej powierzchni zabudowy lub nie zachowania wymaganego minimum powierzchni biologicznie czynnej czy prowadzenia jakichkolwiek robót budowlanych i prac ziemnych bez wymaganych zezwoleń, należy wniesić do właściwego organu nadzoru budowlanego o wydanie decyzji nakazującej dostosowanie zabudowy i zagospodarowania działki budowlanej do wymogów planu miejscowego.

VII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice obejmujący obszar o powierzchni ok. 812 ha położony w południowej części gminy. Nadrzędnym dokumentem planistycznym w stosunku do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice (Uchwała Nr XXVII/314/2009 Rady Gminy Pawłowice z dnia 24 listopada 2009 r.). Podstawowym zadaniem planu jest weryfikacja i aktualizacja obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Jarząbkowice (uchwała nr XXVII/378/2005 Rady Gminy Pawłowice z dnia 23 września 2005 r.) przy zachowaniu dotychczasowych możliwości przeznaczenia i zagospodarowania terenu.

Głównym celem prognozy jest określenie, czy projektowane ustalenia planu mogą spowodować pogorszenie stanu środowiska w obszarze opracowania projektu oraz obszarach wzajemnych oddziaływań, stwierdzenie, czy ustalenia projektu uwzględniają lokalne uwarunkowania środowiska, oraz ewentualne zaproponowanie rozwiązań alternatywnych, bądź innych zaleceń łagodzących lub kompensujących negatywny wpływ na środowisko, jaki może mieć miejsce w wyniku realizacji ustaleń planu.

Najistotniejsze zmiany, jakie zaszły w środowisku przedmiotowej części gminy Pawłowice dokonały się na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Obejmowały głównie odlesienie dużych obszarów pokrytych zbiorowiskami leśnymi i przeznaczeniu ich na cele rolnicze (uprawy polowe i stawy hodowlane), a także pod stopniową zabudowę, drogi i infrastrukturę techniczną. Spowodowało to znaczny spadek powierzchni leśnej, fragmentację zwartych pierwotnie kompleksów leśnych i utratę ich łączności z siedliskami leśnymi poza granicami gminy. Intensywne prowadzenie gospodarki rolnej - dominacja pól uprawnych, stawów hodowlanych i użytków zielonych, przyczyniło się do znacznego wyparcia ekosystemów naturalnych, bądź do takich nawiązujących. Jednocześnie doszło poniekąd do zwiększenia różnorodności siedliskowej, co wraz z uformowanymi ekotonami spowodowało zwiększenie różnorodności występujących gatunków roślin i zwierząt. Bogactwo i wartość przyrodnicza łąk i stawów jest jednak silnie uzależniona od intensywności ich użytkowania. Zbiorniki wodne przeznaczone do hodowli ryb są w znacznej mierze pozbawione zbiorowisk szuwarowych. Część stawów natomiast pozbawiona jest wody i ulega stopniowemu zarastaniu. Obniża to rolę zbiorników wodnych jako nisz ekologicznych dla różnych grup zwierząt, m.in. płazów i ptaków. W przeważającej większości zbiorniki wodne jako stawy hodowlane są elementem gospodarki rolnej – ich istnienie lub likwidacja uzależniona jest do profilu danego gospodarstwa. Niekorzystne przemiany dotknęły sieć cieków charakteryzowanego obszaru. Obecnie noszą one ślady regulacji i podlegają standardowym pracom związanym z ich utrzymaniem (także na odcinkach przepływających przez obszary leśne), co decyduje o ich niekorzystnym stanie ekologicznym i obniża ich rolę jako korytarzy ekologicznych. Większość drobnych cieków położonych wśród pól uprawnych przekształcona została w prostoliniowe rowy odwadniające i pozbawiona praktycznie jakiejkolwiek funkcji przyrodniczej. Rozwój osadniczy przyczynił się do ograniczenia siedlisk dostępnych dla zwierząt i roślin, rozprzestrzenianie się gatunków ruderalnych, w tym obcych gatunków inwazyjnych, a także tworzeniu barier przestrzennych dla migracji zwierząt. Obszar utrzymuje rolniczo - wiejski charakter, z uspokojoną i stosunkowo zwartą strukturą ekstensywnej zabudowy, z nielicznymi rozproszonymi enklawami powstałymi na bazie rolniczej zabudowy siedliskowej (zagrodowej). Tradycyjny krajobraz kulturowy w ostatnich latach zostaje nieco zakłócona i wypierany przez funkcje podmiejskie (mieszkańcowskie i usługowe). Dysharmonijne elementy krajobrazu związane są z przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć wraz z lokalizacją konstrukcji słupowych.

Stopień obecnego i planowanego zainwestowania w sołectwie Golasowice wydaje się być na umiarkowanym poziomie. Zasięg i skala nowych terenów inwestycyjnych nie powinna w znaczący sposób kumulować zwiększonego oddziaływania na środowisko.

Większość zagadnień związanych z ochroną środowiska zostało w ustaleniach planu zawartych, a także podlega ochronie na podstawie szczegółowych wymogów i warunków określonych w nadrzędnych przepisach odrębnych. Uznaje się, iż regulacje planu miejscowego w kontekście art. 72 ustawy Prawo ochrony środowiska zapewniają warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska w ramach zasad ochrony środowiska określonych § 5, w zakresie:

- ochrony przed hałasem i wibracjami oraz polami elektromagnetycznymi;
- ochrony powietrza, wód, gleb i ziemi;
- postępowania z odpadami;
- uwarunkowań wynikających z występowania złóż kopalin, obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż, oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin;
- wyznaczenia terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE) znaczących dla zachowania bioróżnorodności, ochrony siedlisk, swobodnego przemieszczania zwierząt i ciągłości systemu odwodnienia obszaru.

Zachowanie podstawowych elementów struktury przyrodniczej przyczyni się do utrzymania właściwych powiązań ekologicznych w skali lokalnej i regionalnej, w kontekście ochrony najbliższych obszarów Natura 2000, a także innych elementów sieci ekologicznych. W obszarze opracowania występują jedynie pomniki przyrody, w postaci drzew (4 dęby szypułkowe), objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, natomiast nie zostały ustanowione żadne obszarowe formy ochrony przyrody.

Ocena najważniejszych zmian generowanych przez ustalenia nowego planu miejscowego:

- nie stwierdzono w zakresie wyznaczenia nowych terenów budowlanych rażąco nieuzasadnionych zmian w kontekście rozpraszania zabudowy, w szczególności w miejscach pozbawionych wystarczającego uzbrojenia terenu (drogi, infrastruktura) – wyjątek może dotyczyć nowych terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych RU (wydaje się iż prawo w tym zakresie jest niewystarczające w kontekście ochrony środowiska przed skutkami prowadzenia intensywnej działalności rolniczej w formie budynków i budowli produkcyjnych);
- kształtowanie terenów mieszanych umożliwiających realizację funkcji mieszkaniowych lub usługowych w ramach terenów MU, wiąże się z potencjalnym pogorszeniem warunków mieszkaniowych wskutek szkodliwego oddziaływania danej działalności gospodarczej, co jest uzależnione od jej charakteru, rodzaju, skali – ustalenia planu w tym kontekście powinny wprowadzić ograniczenia co do zakresu i intensywności prowadzonej działalności gospodarczej oraz warunki izolowania potencjalnie uciążliwego użytkowania ze względu na emisję hałasu, drgań czy zapylenie, nieprzyjemne zapachy i intensywne oświetlenie.

Podstawowe uwarunkowania przestrzennego wpływu na środowisko dotyczą:

- zapewnienia warunków ochrony i wzbogacania różnorodności biologicznej, a zwłaszcza ochrona naturalnego ukształtowania dolin cieków, obszarów leśnych i innych zadrzewionych, zbiorowisk roślinności łąkowych i łągowych;
- utrzymania korzystnych warunków ochrony i zasilania Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych oraz ochrony przebiegu i stanu sanitarnego wód powierzchniowych, w szczególności rzeki Pielgrzymówki i cieku Golasowicki Potok wraz z lokalnymi dopływami;
- ochrony przed: narażeniem na niebezpieczeństwo powodzi w części doliny Pielgrzymówki oraz skutkami podtopień i zalewania wodami opadowymi; zagrożeniami osuwania się mas ziemnych

w rejonie osuwisk; hałasem komunikacyjnym w rejonie przebiegu tranzytowej drogi wojewódzkiej; oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w rejonie przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć;

- zasięgu występowania złóż kopalin węgla kamiennego, w kontekście potencjalnych skutków eksploatacji górniczej oraz racjonalnego wykorzystywania powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin.

Ocena oddziaływania skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu planu miejscowego na poszczególne elementy środowiska wykazała:

- prognozowane narażenie ludzi na hałas - zwiększone oddziaływanie dotyczy kilku przypadków terenów o dopuszczonej funkcji mieszkaniowej położonych przy drodze wojewódzkiej (teren KDG – hałas komunikacyjny) - zasięg skutków jest miejscowy, a niekorzystne zjawiska są odwracalne (stosowanie zabezpieczeń zgodnie z wymogami prawa);
- prognozowane narażenie ludzi na promieniowanie elektromagnetyczne - negatywne wpływy mogą dotyczyć potencjalnego miejscowego oddziaływania pól elektroenergetycznych w rejonie kilku terenów o funkcjach użytkowych w pobliżu przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć – skutki uzależnione od dostosowania sposobu i rodzaju użytkowania do ewentualnego zasięgu emisji ponadnormatywnych oddziaływań;
- prognozowane zagrożenie powodzią – wykluczono z zabudowy potencjalne tereny zalewowe w zasięgu przebiegu doliny rzeki Pielgrzymówki, nie stwierdzono również występowania nowych terenów budowlanych w innych obszarach potencjalnie narażonych na podtopienia i zalewanie wodami opadowymi;
- prognozowane zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych – nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia (tereny inwestycyjne poza rejonem osuwisk, zbliżenia zabudowy ograniczone przez wyznaczenie linii zabudowy nieprzekraczalnej), oddziaływanie może być jednak wtórne (będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem np. nawalne deszcze lub prace ziemne w rejonie osuwisk - naruszenie struktury osuwiska);
- prognozowane narażenie na skutki eksploatacji górniczej – w obszarze planu nie prowadzi się eksploatacji górniczej, ewentualne potencjalne szkody podziemnego wydobycia złóż na powierzchni terenu nie będą skutkiem ustaleń planu; wymogi i warunki ograniczenia niekorzystnych zmian w środowisku w przypadku prowadzenia działalności górniczej powinny być przedmiotem specjalistycznych procedur, przy czym działalność ta nie może naruszać przeznaczenia terenu;
- prognozowany wpływ na jakość życia ludzi – oprócz innych wymienionych zagrożeń, wpływ na jakość życia wiąże się z możliwością miejscowego pogorszenia warunków użytkowych (głównie mieszkaniowych) w sąsiedztwie działalności gospodarczych, co uzależnione jest od jej rodzaju i sposobu funkcjonowania (w tym zakresie ustalenia planu wprowadzają pewne regulacje ograniczające negatywne skutki);
- prognozowany wpływ na zwierzęta, rośliny i różnorodność biologiczną - obszary najbardziej wartościowe i przyrodniczo cenne plan chroni w ramach przeznaczenia ZL i ZE; ustalenia nowego planu przekształcają część otwartych terenów obecnie niezabudowanych, w tym fragmenty zadrzewione, na tereny budowlane, przy czym istotne skutki mogłyby odnosić się do wyznaczenia nowych terenów usługowych w miejscu zadrzewień występujących przy ul. Korczaka oraz ciągu nowej zabudowy wzdłuż ul. Długiej, ograniczającej przewietrzanie i migrację zwierząt (w obu przypadkach w docelowej wersji planu miejscowego regulacje przestrzenne zostały poprawione zgodnie z zaleceniami prognozy środowiskowej);
- prognozowany wpływ na wody podziemne i powierzchniowe - rozwój zabudowy i związanych z nią przyrostów powierzchni szczelnych i sztucznych systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych, wpływają na zwiększenie przepływów powierzchniowych kosztem ograniczenia

- naturalnej infiltracji wód do grunty, przy czym negatywne skutki będą uzależnione od właściwego prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej (zgodnie z wymogami przepisów odrębnych);
- prognozowany wpływ na powietrze atmosferyczne - skala możliwego oddziaływania będzie nieznaczną (pojedyncze indywidualne źródła grzewcze), a zjawiska zanieczyszczenia powietrza mogą mieć zasięg lokalny są jednak odwracalne;
 - prognozowany wpływ na powierzchnię ziemi - stopień przekształceń powierzchni terenu (zmiana profilu i właściwości gleb oraz stosunków wodnych) wzrośnie nieznacznie w zakresie zabudowy osadniczej (pojedyncze działki budowlane w sąsiedztwie obszarów rozwijającej się zabudowy), w sposób umiarkowany w zakresie nowych terenów obsługi w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych (RU);
 - prognozowany wpływ na krajobraz – dysharmonijny wpływ na krajobraz wywierają napowietrzne linie elektroenergetyczne; ogólnie zmiany przestrzenne charakteryzują się stopniowym zanikaniem pierwotnego rolniczo - wiejskiego krajobrazu kulturowego na rzecz struktur o charakterze miejskich (mieszkalnictwo, usługi); plan obejmuje ochroną pewne elementy krajobrazowe: zalesienia, doliny, przebieg rzek i cieków, układ istotnych stawów; wartości krajobrazu kulturowego (zabytki);
 - prognozowany wpływ na klimat - skutki nowych ustaleń planistycznych na klimat będą nieznaczące, a mogą się stopniowo poprawiać w wyniku zmniejszania emisji gazów cieplarnianych w skutek stosowania systemowych i ekologicznych źródeł grzewczych;
 - prognozowany wpływ na zasoby naturalne – nie stwierdzono znaczącego naruszenia warunków racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, które w planie miejscowym polega głównie na ochronie wód podziemnych przed zanieczyszczeniami (ocena wpływu na wody) oraz racjonalnej urbanizacji w rejonie podziemnych złóż kopalin (kierowano się kształtowaniem zasięgu nowych terenów inwestycyjnych w obrębie istniejących skupisk zabudowy oraz ograniczaniu rozpraszania zabudowy w terenach otwartych potencjalnie zagrożonych skutkami eksploatacji);
 - prognozowany wpływ na zabytki – plan w sposób wystarczający określa zasady ochrony występujących w obszarze wartości dziedzictwa kulturowego i zabytków;
 - prognozowany wpływ na dobra materialne - projekt planu uwzględnia uwarunkowania wynikające z ochrony dóbr materialnych, głównie przed niebezpieczeństwem powodzi, osuwaniem się mas ziemnych oraz potencjalnymi skutkami eksploatacji górniczej (wymienione zagrożenia zostały ocenione w ramach innych aspektów środowiskowych, o których mowa wyżej); oddziaływania mogą być jednak wtórne, niezależne od ustaleń planu, będące skutkiem zjawisk atmosferycznych, braku działań zabezpieczających i naprawczych lub niekontrolowanym i niewłaściwym korzystaniem ze środowiska.

Niektóre procesy i zjawiska mogą generować oddziaływania, które w połączeniu z obecnym sposobem korzystania ze środowiska, w tym na obszarach przyległych, a także w połączeniu z innymi oddziaływaniami na poszczególne elementy środowiska, będą się kumulować. Skumulowane negatywne mogą być oddziaływania w zakresie:

- wpływu na warunki zdrowotne i jakość życia mieszkańców (hałas, pola elektromagnetyczne, uciążliwe działalności gospodarcze, szkody górnicze);
- wpływy na wody (zanieczyszczenia bezpośrednie i pośrednie wywołane zaniedbaniami prowadzenia gospodarki wodno - ściekowej, zmiany naturalnego ukształtowania terenu, zmiany stosunków wodnych, szkody górnicze);
- potencjalnych skutków podziemnej eksploatacji górniczej (odkształcenia i obniżenia terenu, zagrożenia dla obiektów budowlanych, zmiana stosunków wodnych, zniszczenie gleb, degradacja środowiska przyrodniczego i krajobrazu).

Nie wszystkie zidentyfikowane wpływy będą bezpośrednim skutkiem przyjętych w planie regulacji – mogą zależeć od ogólnego przestrzegania przepisów ustaw, rozporządzeń i norm, samego sposobu

realizacji i użytkowania inwestycji, a także od spełnienie warunków narzuconych przez inne specyficzne procedury środowiskowe (np. dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko). Oddziaływanie analizowanych i ocenianych regulacji planistycznych na środowisko zależnych od ustaleń planu, należy uznać więc ogólnie za umiarkowanie inwazyjne – czasami nieznaczące, rzadko znaczące.

W oparciu o przeprowadzone rozpoznanie oraz ocenę wpływu ustaleń projektu dokumentu na środowisko zaproponowano rozwiązania mające na celu ograniczenie lub kompensację potencjalnych niekorzystnych skutków dla środowiska. Rozwiązania te są adekwatne do rodzaju projektowanego dokumentu (muszą mieścić się w ramach formy regulacji przyjętych dla planu miejscowego jako aktu prawa miejscowego) i zmierzają ogólnie do:

- zredukowania zasięgu terenów mieszkaniowo - usługowych (MU),
- częściowej zmiany zasięgu terenu usługowego (U) w obrębie istniejących zadrzewień przy ul. Korczaka na rzecz terenów lasów (ZL) lub zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE),
- zwiększenie odstępów między nowymi terenami budowlanymi wyznaczonymi wzdłuż ul. Długiej do szerokości w przedziale od 30-50 m,
- wyznaczenie dodatkowych linii zabudowy zapewniających co najmniej 10 - metrową strefę buforową wokół osuwisk,
- wyznaczenie dodatkowych pasów terenów zieleni o znaczeniu ekologicznym (ZE) wzdłuż cieków i rowów odwadniających kompleksy rolne.

Wyżej wymienione zmiany, wypracowane i zaproponowane w trakcie sporządzania niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko, zostały uwzględnione (stosownie do możliwości ich późniejszego wyegzekwowania) w wersji projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Golasowice w gminie Pawłowice skierowanego do dalszego procedowania.